

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α΄ Κο 1,30)

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε΄
ΕΤΟΣ ΟΖ΄
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022
Ἄρ. Φύλ. 915

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαίο Όργανο
Όμωνύμου Όρθοδόξου Αδελφότητας
ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534

Τεύχ. 915, ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2022

Ίδιοκτησία - Έκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσ/νίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518
www.apolytrosis.gr
e-mail: apolytrosis@otenet.gr

Δ/ντής Συντάξεως:
Γεώργιος Μυτιληναίος
Άλ. Συμεωνίδη 6, 54639 Θεσ/νίκη

Δημιουργικό, προεκτύπωση, καλλιτεχνική επίμελεια:

«Χριστιανική Έλπίς»
Όρθόδοξη Αδελφότητα,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ.: 2310 677136

Έκτύπωση - βιβλιοδεσία:
«ΛΙΘΟΣ», Κιάτο Κορινθίας
Τηλ.: 27420 20584

Έτήσια συνδρομή:

Έσωτερικού: 12€
Έξωτερικού: 35€
Κύπρου: 25€ ΗΠΑ: 45\$
Καναδά: 50\$ Αύστραλίας: 55\$

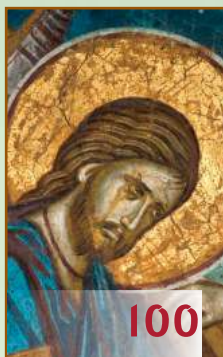
Άρ. λογ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ:
6074010115324
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιά τούς συνδρομητές του έξωτερικού

IBAN: GR 94 0171 0740 0060
7401 0115 324

Περιεχόμενα

Φιλείς με;...	99
Τό κριτήριο τής αγάπης	100
Ή εϋγλωττη σιωπή	102
Τό Δείπνο	104
«Όλβιος τάφος!»	106
Πασχαλιάτικο στεφάνι	108
Χριστός άνέστη, γιαγιά Τασία! (ποίημα)	111
Θλίψη καί χαρά (Α΄ Θε 1,6)	112
Ό Α΄ Παγκόσμιος Πόλεμος καί ή άρχή του Διχασμού	114
Ό άφανισμός των χριστιανών τής Μ. Άσίας	116
Νικολής Άποστόλης, άτρόμητος ναυμάχος	119
Είκοσι χρόνια Άνάστασης (Διήγημα)	122
«Μιά πινελιά ...μαύρο!»	124
Ή Άνάσταση (ποίημα)	124
Συζητώντας τά γεγονότα	125
Άντιχριστιανισμός	126

Φιλεῖς με;...

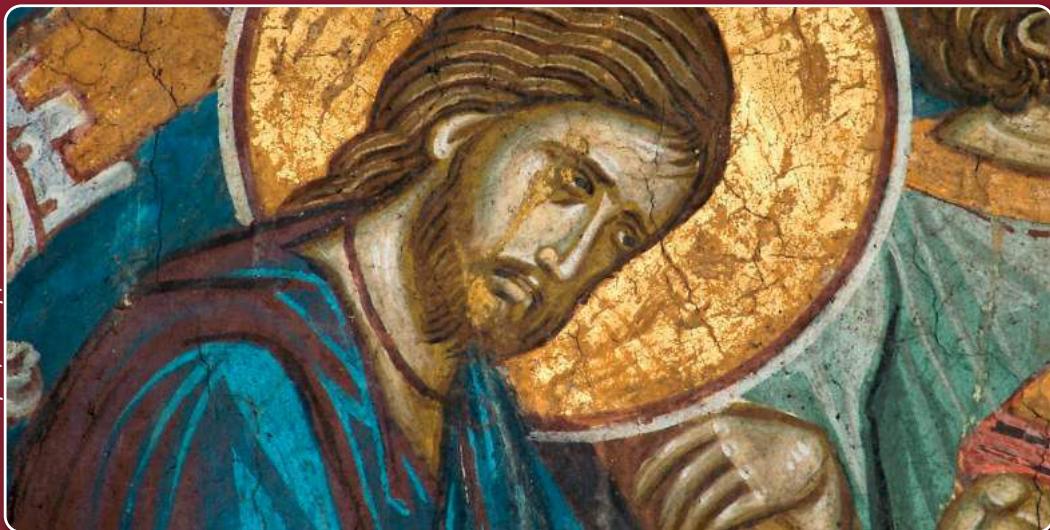
Ἦταν ἡ τρίτη φορά πού ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐμφανιζόταν ἀναστημένος στοὺς μαθητές του. Ἐπέστρεφαν ἐπτά ἀπ' αὐτοὺς ἀπὸ ὀλονύκτια ἄκαρπη ψαριά στή λίμνη τῆς Τιβεριάδας, ὅταν τόν εἶδαν νά στέκεται στήν ὄχθη τῆς. Δέν τόν ἀναγνώρισαν στήν ἀρχή, ἀλλά μόλις μέ παρέμβασή του γέμισαν τὰ δίχτυα τους μέ τρόπο θαυμαστό, βεβαιώθηκαν: «Ὁ Κύριός ἐστι» (Ἰω 21,7).

Ἦταν βέβαια καταπληκτικό γιά τόν καθένα τους. Μέχρι χθές τρομοκρατημένοι, σοκαρισμένοι, τόν θρηνοῦσαν νεκρό. Καί σήμερα; Σήμερα ἦταν καί πάλι μαζί τους ζωντανός, ὅπως πρῶτα. Λές καί ἡ καταδίκη του καί ὁ σταυρός του ἦταν ἕνας ἐφιάλτης πού διαλύθηκε ἔτσι ἀπλά. Ἀλλά ἂν αὐτό πού βίωναν ἦταν κάτι τό μοναδικό γιά ὅλους, ἂν ἦταν ἡ γαλήνη μετά τήν τρομαχτική τρικυμία πού ἔζησαν, γιά τόν Πέτρο ἦταν τό δίχως ἄλλο φίλημα ζωῆς...

Ὁ Ἰησοῦς, ἀφοῦ ἔφαγαν, τόν ξεχώρισε κι ἄρχισε νά βαδίζει μαζί του. Καί τότε, μόλις ἀπομακρύνθηκαν μόνοι τους, τόν ρώτησε ξαφνικά τρεῖς φορές: «Σίμων Ἰωνᾶ, φιλεῖς με;» δηλαδή: «Σίμων, γιέ τοῦ Ἰωνᾶ, μ' ἀγαπᾶς;» (βλ. Ἰω 21,15-19). Πῶς προσέλαβε ἄραγε αὐτόν τόν αἰφνιδιασμό ὁ Πέτρος, ποιά ἦταν ἡ πρώτη του σκέψη; Δέν ξέρουμε. Ξέρουμε ὅμως ὅτι τήν τρίτη φορά πού ρωτήθηκε, πόνεσε, καί πόνεσε βαθιά. Ἐνίωσε ὅτι ὁ Διδάσκαλος, κάνοντας αὐτή τήν ἐρώτηση τρεῖς φορές, ἄγγιζε τήν ἀβάσταχτη πληγή πού κουβαλοῦσε μέσα του ἀπό τήν τραγική ἐκείνη νύχτα πού τόν ἀρνήθηκε ἰσάριθμα. Καί τότε, ὁ ἄλλοτε ὀρμητικός καί δυναμικός Πέτρος, ἔχοντας ἐπίγνωση τῆς ἐνοχῆς του ἀλλά καί βέβαιος ὅτι ὁ Κύριος ἤθελε νά τόν θεραπεύσει καί ὄχι νά ἐπιδεινώσει τό τραῦμα του, τοῦ παραδόθηκε χωρίς καμιά ἀντίσταση: «Κύριε, σὺ πάντα οἶδας, σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε» (Ἰω 21,17).

Δέν χρειάζεται νά ἀναζητήσουμε σύνθετα μηνύματα στό ἀναστάσιμο αὐτό περιστατικό. Εἶναι καταφανές καί μεγαλειώδες: Ὁ ἀναστάς Χριστός ἀνασταίνει τόν νεκρό, λόγῳ τῆς πτώσης του, μαθητή του. Ἡ ἀποστροφή του στό τέλος τῆς συζήτησης, «Βόσκε τὰ πρόβατά μου», ἐννοεῖ: «Σίμων, ἡ ἁμαρτία σου ἦταν πράγματι φοβερή. Εἶναι φοβερό νά ἀρνεῖσαι τόν Θεό, τήν ἴδια τή ζωή. Ὅμως γι' αὐτό ἀναστήθηκα. Γιά νά συντρίψω κάθε τι πού σέ φοβίζει καί ἀφαιρεῖ τή χαρά σου. Ἀρκεῖ μόνον ἡ μετάνοιά σου, αὐτή ἡ κορυφαία πράξη εὐθύνης. Ὅλα τὰ ὑπόλοιπα τ' ἀναλαμβάνω ἐγώ, μή νοιάζεσαι! Εἶσαι γιός μου καί εἶμαι πατέρας σου. Γίνεται ποτέ νά σ' ἐγκαταλείψω; Μπέδες ξανά στή φαμίλια μας, ὅπως πρῶτα!...».

Χριστός ἀνέστη, ἀδελφοί!

Τό κριτήριο τῆς ἀγάπης

Πῶς στ' ἀλήθεια ζυγίζεται ἡ ἀγάπη; Πότε ἀγαπάω εἰλικρινά; Ὑπάρχει κάποιο κριτήριο; Τό ἐρώτημα εἶναι καίριο. Κεφαλαιώδους σημασίας. Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ πεμπουσία τῆς ζωῆς μας. Ἐάν δέν ἀγαπάς, δέν ζεῖς. Ἀπλά ἐπιβιώνεις. Ἐάν ἔχεις ὅλα τά ἀγαθά τοῦ κόσμου! Μέσα σου εἶσαι ἀνειρήνευτος, ἀποτυχημένος καί μίζερρος. Δέν χωρᾶς πουθενά. Λές καί τά πάντα σέ ἀποδιώχνουν. Καί τελικά, ἐνῶ εἶσαι ἐν μέσῳ πλήθους, αἰσθάνεσαι νά σέ κυκλῶνει ἀναπόδραστα ἡ μοναξιά.

Ἀλλά ὅσο ζωοδότρα εἶναι ἡ ἀληθινή ἀγάπη, τόσο δηλητήριο εἶναι ἡ ψεύτικη, ἡ προσποιητή ἀγάπη, ἡ μάσκα. Καί πόσο φοβερό εἶναι νά νομίζεις ὅτι ἀγαπάς εἰλικρινά ἐνῶ προσποιεῖσαι! Δέν ὑπάρχει ἄλλη χειρότερη πτώση καί κατάντια! Νά σπέρνεις θάνατο καί νά θεωρεῖς ὅτι μοιράζεις ζωή καί ὅτι ὁ ἄλλος σου εἶναι ὑποχρεωμένος κιόλας! Τί ἄλλο ἔκαναν οἱ Φαρισαῖοι πού προκαλοῦσε τόσο τόν Κύριο; Φαίνονταν ὅτι ἀγαποῦσαν τόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους, ἀλλά ἡ συμπεριφορά τους ἦταν σκέτη ὑποκρισία. Στήν

πραγματικότητα λάτρευαν μόνο τόν ἑαυτό τους.

Τό ἐρώτημα, λοιπόν, στήν ἀρχή αὐτοῦ τοῦ ἄρθρου εἶναι ὄντως κομβικό: Ποιό εἶναι τό κριτήριο τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης; Πῶς ἐν τέλει ὀρίζεται; Πολλοί θά πουν ὅτι εἶναι ὁ σεβασμός τῶν δικαιωμάτων τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ ἐξασφάλιση τῆς ἰσότητος τῶν εὐκαιριῶν καί ἄλλα παρόμοια σύγχρονα ἰδεολογήματα, ὅμως ὄχι, δέν εἶναι τίποτε ἀπ' αὐτά. Ἐτσι σκέφτονται ὅσοι ἐνδιαφέρονται νά διασφαλίσουν πρῶτα καί κύρια τόν ἑαυτό τους. Δέν νοιάζονται πραγματικά γιά τόν ἄλλον, ἀλλά προσέχουν κυρίως μήπως θιγούν οἱ ἴδιοι καί τά συμφέροντά τους. Αὐτό δείχνει ἡ Ἱστορία. Ἡ λυδία λίθος πού δοκιμάζει τήν ἀγάπη μας καί τή φανερώνει ἀδιάψευστα ὡς γνήσια ἢ κίβδηλη εἶναι ἀποκλειστικά ἡ θυσία, ὁ ματωμένος Σταυρός τοῦ Χριστοῦ. Γιατί; Για δύο κυρίως λόγους:

♦ Ὁ πρῶτος εἶναι ὅτι ὁ Χριστός πέθανε γιά χάρι τῆς ἀνθρωπότητος «ἔτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν» (Ρω 5,8). Ὁ

Κύριος είναι ὁ ὁ μόνος ἅγιος καὶ τέλειος, ἐνῶ ἐμεῖς εἴμαστε ἁμαρτωλοὶ, βρόμικοι καὶ ἀντάρτες ἀπέναντί του. Καὶ ἐνῶ θὰ περίμενε κανεὶς νὰ μᾶς ἀφήσει στή μοίρα μας, δούλους τῆς φθορᾶς πού ἐπιλέξαμε, αὐτός ἔσκυψε στοργικά πάνω ἀπὸ τὴ γῆ μας, ἀφουγκράστηκε τὴν κραυγὴ τοῦ πόνου μας καὶ ἀποφάσισε νὰ ἀναλάβει ὁ ἴδιος τὰ βάρη μας. Καὶ τί φοβερό! Δέν βρῆκε ἄλλο τρόπο νὰ τὸ κάνει παρά νὰ ντυθεῖ τὴ φύση μας, νὰ γίνεῖ ἕνας ἀπὸ μᾶς, καὶ νὰ πεθάνει γιὰ μᾶς. Ὡστε ἔτσι νὰ συγκρουστεῖ μὲ τὸν θάνατο, καὶ τὴν ἴδια στιγμή νὰ τὸν συντρίψει τελεσίδικα μὲ τὴν ἀστραπή τῆς θεότητάς του. Καὶ σκέφτομαι, ἀδελφέ μου: Ἐγὼ θὰ πέθαινα γιὰ χάρη ἑνὸς ἀδίκου πού πάσχει; Ὁ ἀπόστολος Παῦλος λέει ὅτι «ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾷ ἀποθανεῖν» (Ρω 5,7), ἀλλὰ ὑπὲρ ἑνὸς κακούργου; Θὰ πέθαινα ποτέ ὑπὲρ ἑνὸς σεσημασμένου ἐγκληματία, ἑνὸς δολοφόνου, ἐγὼ ὁ «δίκαιος»;... Κι ὅμως αὐτὸ ἔκανε ὁ πανάσπιλος Χριστός, αὐτὸ ἀκριβῶς! Καὶ μάλιστα χωρὶς ὄρους, χωρὶς κάποιο δίχτυ ἀσφαλείας! Δέν ὑπάρχει ἄλλο παρόμοιο παράδειγμα!

♦ Ὁ δεῦτερος λόγος εἶναι ὅτι ὁ Κύριος Ἰησοῦς προσέφερε τὸν ἑαυτό του γιὰ ὅλους μας πάνω στό ἰκρίωμα τῆς κατάρτας χωρὶς νὰ προσδοκᾷ κανένα ἀνταπόδομα. Οὔτε κἂν ἕναν λόγο εὐγνωμοσύνης. Δέν ἀνάγκασε κανέναν νὰ ἀποδεχθεῖ τὴ θυσία του. Δυὸ χιλιάδες χρόνια ἀπὸ τότε καὶ ὁ Σταυρός του ὑψώνεται σὲ κάθε σπιθαμὴ τῆς ὑψηλίου. Ποιὸς δέν τὸν ξέρει; Ποιὸς δέν γνωρίζει τὴν καταπληκτικὴ ἱστορία τοῦ σταυρωμένου Θεοῦ; Κι ὅμως, πόσοι γονατίζουν μπροστά του ἀναγνωρίζοντας τὴν ἀσύλληπτη προσφορά του; Ἐλάχιστοι. «Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον» (Ἰω

1,11). Ὁ Ἰησοῦς πάσχει καὶ θὰ πάσχει μέχρι τέλους γιὰ χάρη μας, ὅμως ποτέ δέν θ' ἀπλώσει χέρι στὴν ἐλευθερία μας. Ἄλλωστε γι' αὐτὸ πεθαίνει. Θὰ μπορούσε νὰ καταργήσῃ τὸν θάνατο μ' ἕνα νεύμα του, ἀλλὰ ἔτσι θὰ ἀποκαλυπτόταν ἡ παντοδυναμία του, στὴν ὁποία κανεὶς μας δέν θὰ μπορούσε νὰ ἀντισταθεῖ. Ὡστόσο, πόσο μικρόψυχοι εἴμαστε! Δέν ἀντέχουμε τὴν ἐλευθερία! Δέν τὴ θέλουμε κι ἄς διαδηλώνουμε μὲ κραυγές γιὰ τὸ ἀντίθετο! Προτιμοῦμε δεμένοι μ' ἄλυσίδες στὴ λάσπη, παρά ἀετοὶ στὸν οὐρανό. Πόσο προσεγγίζει τὴν ψυχολογία μας ὁ ἀντίχριστος Μέγας Ἱεροεξεταστής τοῦ Ντοστογιέφσκι, ὅταν ξεστομίζει στὸν Χριστό: «Τοὺς ὑποσχέθηκες τὸν ἐπουράνιο ἄρτο· ἀλλὰ, τὸ ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλι: πῶς μπορεῖ αὐτός νὰ συγκριθεῖ στὰ μάτια τοῦ ἀδύναμου, μονίμως φαύλου καὶ μονίμως ἀχάριστου ἀνθρώπινου εἴδους μὲ τὸν ἐπίγειο;...»! Πραγματικά, ἀπαράμιλλη ἡ θεία φιλανθρωπία!

Αὐτὸ, λοιπόν, θὰ πεῖ ἀληθινὴ ἀγάπη γιὰ ὅποιον θέλει νὰ τὴν οἰκειωθεῖ: Νὰ εἶσαι ἔτοιμος νὰ θυσιάσεις ἀπὸ τὴ ζωὴ σου ἢ καὶ τὴν ἴδια τὴ ζωὴ σου ὄχι μόνο γιὰ τοὺς συντρόφους σου, ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἐχθρούς σου· καὶ ἀκόμη, νὰ μὴν περιμένεις κανένα ἀντίδωρο γιὰ τὴν προσφορά σου αὐτὴ, ἀλλὰ ν' ἀφήνεις ἐλεῦθερο αὐτὸν πού εὐεργετεῖς νὰ σ' ἀπορρίπτει· νὰ σέ σταυρώνει, ἂν τὸ θέλει. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι πολὺ κρίσιμο καὶ εἶναι πραγματικά τραγικὸ νὰ τὸ ὑποτιμοῦμε. Ἀφορᾷ στὴ σωτηρία μας, ὄχι σ' ἕναν χριστιανικὸ καθωσπρεπισμὸ. Αὐτός πού δέν ἀγαπάει ἔτσι, λέει ἡ Βίβλος, «οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν» (Α' Ἰω 4,8), καὶ πῶς μπορεῖ νὰ ἐλπίζει ὅτι θὰ γίνεῖ μέτοχος τῆς Βασιλείας του;

Εὐάγγελος Ἀλ. Δάκας

Προσεγγίσεις στην Παλαιά Διαθήκη

Ἡ εὐγλωττη σιωπή

Ἀναλαμβάνοντας ὁ προφήτης Ἰεζεκιήλ τό ἔργο πού ὁ Θεός τοῦ ἀνέθεσε, κηρύττει στούς ἰουδαίους αἰχμαλώτους μέ ζήλο, ἀλλά δέν βρίσκει καμία ἀνταπόκριση. Ὁ παραπικραίνων τόν Θεό Ἰσραήλ δέν δείχνει σημάδια ἀνανηψης. Τότε ὁ Θεός ἐπεμβαίνει καί δίνει ὁδηγίες στόν προφήτη νά διδάξει

ὄχι μέ λόγο ἀλλά μέ μία συμβολική πράξη: Νά μείνει κλεισμένος στό σπίτι του καί νά σιωπήσει, μέ σκοπό νά κινήσει τήν περιέργεια τῶν αἰχμάλωτων Ἰουδαίων, ὥστε νά ἀναρωτηθοῦν: «Γιατί δέν μᾶς μιλάει ὁ προφήτης; Μήπως εἴμαστε ἀνάξιοι τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ;».

ΙΕΖΕΚΙΗΛ 3,22-27

Κείμενο

22. Καί ἐγένετο ἐπ' ἐμέ χεῖρ Κυρίου, καί εἶπε πρός με· ἀνάστηθι, καί ἔξελθε εἰς τὸ πεδῖον, καί ἐκεῖ λαληθήσεται πρός σε.

23. Καί ἀνέστην καί ἐξήλθον πρός τὸ πεδῖον, καί ἰδοὺ ἐκεῖ δόξα Κυρίου εἰστήκει καθὼς ἡ ὄρασις καί καθὼς ἡ δόξα Κυρίου, ἣν εἶδον ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Χοβάρ, καί πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου.

24. Καί ἦλθεν ἐπ' ἐμέ πνεῦμα καί ἔστησέ με ἐπὶ τοὺς πόδας μου, καί ἐλάλησε πρός με καί εἶπέ μοι· εἴσελθε καί ἐ-

Μετάφραση

22. Καί ἀκούμπησε πάνω μου τὸ χέρι τοῦ Κυρίου καί μοῦ εἶπε: «Σήκω καί βγές στήν πεδιάδα καί κεῖ θά σοῦ ἀπειθουθεῖ λόγος».

23. Καί σηκώθηκα καί βγήκα στήν πεδιάδα. Καί νά, ἐκεῖ εἶχε σταθεῖ ἡ δόξα τοῦ Κυρίου, ὅπως τὸ ὄραμα καί ὅπως ἡ δόξα τοῦ Κυρίου πού εἶδα στόν ποταμὸ Χοβάρ. Τότε πέφτω μέ τὸ πρόσωπό μου καταγῆς.

24. Καί ἦλθε σέ μένα Πνεῦμα καί μέ στήριξε στά πόδια μου. Τότε μοῦ μίλησε καί μοῦ εἶπε: «Μπέδες καί κλείσου μέσα

γκλείσθητι ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου σου.

25. Καί σύ, υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ δέδονται ἐπὶ σέ δεσμοί, καὶ δήσουσί σε ἐν αὐτοῖς, καὶ οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκ μέσου αὐτῶν.

26. Καὶ τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω, καὶ ἀποκωφωθήσῃ, καὶ οὐκ ἔσῃ αὐτοῖς εἰς ἄνδρα ἐλέγχοντα, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστί.

27. Καὶ ἐν τῷ λαλεῖν με πρὸς σέ ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτούς· τάδε λέγει Κύριος· ὁ ἀκούων ἀκουέτω, καὶ ὁ ἀπειθῶν ἀπειθήτω, διότι οἶκος παραπικραίνων ἐστί.

στό σπίτι σου!

25. Καί σέ σένα, ἄνθρωπέ μου, νά, σοῦ δίνονται δεσμά, καὶ θά σέ δέσουν μ' αὐτά, καὶ δέν πρόκειται νά βγείς ἀπ' αὐτά.

26. Καὶ τὴ γλῶσσα σου θά δέσω, καὶ θά βουβαθεῖς. Καὶ δέν θά εἶσαι γι' αὐτούς ὁ ἄνδρας πού ἐλέγχει, διότι εἶναι ἔθνος πού μέ παραπικραίνει.

27. Καὶ καθὼς μιλῶ ἐγὼ σέ σένα, θά ἀνοίξω τό στόμα σου καὶ θά τοὺς πείξ: "Αὐτά λέγει ὁ Κύριος". "Ὅποιος θέλει ν' ἀκούει ἅς ἀκούει, καὶ ὅποιος θέλει νά εἶναι ἀπειθῆς ἅς εἶναι ἀπειθῆς, διότι εἶναι ἔθνος πού μέ παραπικραίνει».

Ἵπακούοντας στήν προτροπή τοῦ Θεοῦ ὁ Ἰεζεκιήλ, σηκώνεται καὶ βγαίνει στήν πεδιάδα. Γιά δεύτερη φορά τοῦ ἐμφανίζεται ἐκεῖ ἡ δόξα τοῦ Κυρίου. Συγκλονισμένος μπροστά στή θεϊκή παρουσία, πέφτει μέ τό πρόσωπό του καταγῆς, ἐκδηλώνοντας τό δέος καὶ τὴ συντριβή του.

Σ' αὐτὴ τὴ στάση ὁ προφήτης παίρνει ἐντολή ἀπὸ τὸν Θεὸ νά κλειστῆι στό σπίτι του δεμένος μέ δεσμά. Ὅρισμένοι ἐρμηνευτές ὑποστηρίζουν ὅτι δέν δέθηκε μέ δεσμά, ἀλλ' ἀπλῶς περιορίσθηκε στό σπίτι του, περιμένοντας νεότερη ἐντολή τοῦ Θεοῦ. Ὁρθότερη ὅμως φαίνεται ἡ γνώμη τοῦ Θεοδωρήτου. Σημειώνει ὅτι τὰ δεσμά ἦταν ἕνας δυνατός καὶ ἐποπτικός τρόπος κηρύγματος. Δήλωναν τὴν πολιορκία τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ τὴν πτώση της στοὺς ἐχθρούς. Ἐξάλλου, καὶ σέ ἄλλες περιστάσεις ὁ Ἰεζεκιήλ ἀντὶ γιὰ ἐλεγκτικό κήρυγμα ταλαιπωρεῖ τό σῶμα του μπροστά στοὺς Ἰουδαίους μέ συμβολικές ἐνέργειες. Σκοπὸς του εἶναι νά μεταδώσει τὰ μηνύματα τοῦ Θεοῦ μέ τρόπο παραστατικό

καὶ ἐντυπωσιακό. Κάτι ἀνάλογο συναντοῦμε καὶ στήν Καινὴ Διαθήκη, στίς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων: Ὁ προφήτης Ἄγαβος ἔδεσε τὸν ἑαυτό του μέ τὴ ζώνη τοῦ ἀποστόλου Παύλου, γιὰ νά δηλώσει ὅτι στήν Ἱερουσαλήμ περιμένουν τὸν ἀπόστολο δεσμά καὶ φυλακή (βλ. 21,11).

Οἱ ἐκφράσεις «τὴν γλῶσσάν σου συνδήσω» καὶ «ἀποκωφωθήσῃ» δηλώνουν τὴν ἀπόλυτη σιωπὴ. Εἶναι καὶ αὐτὲς συμβολικές. Ὁ Θεὸς δέν παραλύει τὴ γλῶσσα τοῦ Ἰεζεκιήλ, ἀλλὰ τοῦ ζητᾶ νά πάψει πλέον τοὺς δημόσιους ἐλέγχους. Τὴ στάση αὐτὴ ὑπαγορεύει ἡ ἀπιστία καὶ ἡ κακότητα τοῦ λαοῦ. Ἡ ἀσέβεια τῶν συμπατριωτῶν του κρατᾶει τὸν προφήτη ἐγκλειστο καὶ δεμένο. Μέ τὸν τρόπο αὐτὸ ὁ προφήτης γίνεται τύπος τοῦ Χριστοῦ· ὑποφέρει αὐτός, ἐνῶ θά ἔπρεπε νά τιμωρηθεῖ ὁ λαὸς γιὰ τίς ἀνομίες του.

Ἐνῶ «ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδετα» (Β' Τι 2,9), ὅπως γράφει ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸν μαθητὴ του Τιμόθεο, ἐντούτοις ὁ Θεός, ὅταν βλέπει ὅτι ὁ λα-

ός μένει κωφός καί παραπικραίνων, δεσμεύει τόν λόγο. Δίνει «λιμόν του άκούσαι τόν λόγον Κυρίου» (Άμ 8,11). Αυτή είναι μία από τίς σκληρότερες τιμωρίες.

Ή σιωπή του Ίεζεκιήλ θά κρατήσεται μέχρι τήν καταστροφή τής Ίερουσαλήμ (βλ. 24,25-27). Μόνο τότε, όταν πλέον κυκλοφορήσει ή είδηση για τήν καταστροφή, θά ξυπνήσουν κάποιες συνειδήσεις, θά στραφούν πρός τόν Θεό καί θά αναγνωρίσουν τό κύρος του προφήτη (33,33). Τότε θά λάβει έντολή νά ξαναρχίσει τό δημόσιο κήρυγμα.

Βέβαια, καί μετά τήν καταστροφή τής Ίερουσαλήμ, άκόμη καί οί Ίουδαίοι πού θά συρθούν αιχμάλωτοι στή Βαβυλώνα, δυστυχώς δέν θά έχουν συνετιστεί. Κάποιοι από αυτούς θά δεχτούν τό κήρυγμα του προφήτη, ένω άλλοι θά μένουν άπειθεις. Ή καθένας είναι έλεύθερος νά επιλέξει τή θέση πού θά πάρει άπέναντι στον Θεό καί στον νόμο του. Φέρει όμως τήν ευθύνη τής επιλογής του (πρβλ. Άπ 22, 11-12).

Στέργιος Ν. Σάκκος

Τό Δείπνο

Δέν ξέραμε ότι αυτή θά ήταν ή τελευταία φορά μαζί Του στους δρόμους τής Ίερουσαλήμ. Άλλιώς τό μόνο πού δέν θά του λέγαμε θά ήταν: «Διδάσκαλε, κοίτα τί μεγάλες πέτρες καί τί μεγάλες οικοδομές!». Άν τό ξέραμε, δέν θά κοιτούσαμε τίποτα γύρω μας. Θά κοιτούσαμε μόνο τό βλέμμα Του, άφου μετά από λίγες μέρες δέν θά τό ξαναβλέπαμε πιά.

Άλλά ούτε καί άπ' τά λόγια Του ύποψιαζόμασταν κάτι, παρόλο πού μιλούσε πλέον μόνο για τέλος, για βιασύνη, για δυνάμεις πού θά σαλευθούν. Μάλλον δέν θέλαμε νά καταλάβουμε.

Τό δείπνο ήταν άπλό. Άκολουθήσαμε τόν άνθρωπο πού βαστούσε τήν πήλινη στάμνα με τό νερό καί έτσι βρήκαμε εύκολα τό σπίτι. Ή νοικοκύρης, ό «δεΐνα» -δέν ξέρουμε ακριβώς ποιός ήταν- τά είχε φροντίσει όλα. Θά τρώγαμε στό άνώγειο. Μεγάλο, στρωμένο, έτσι. Πάνω στό τραπέζι ψωμί καί κρασί. Καί δίπλα τό τρυβλίο...

Δέν ξέρουμε τί έκαναν εκείνη τήν ώρα οί άλλοι λαοί του κόσμου. Οί Έβραίοι πάντως έξω έτοιμάζαν τό πάσχα. Μέσα στό άνώγειο ό Διδάσκαλος έτοιμάζε τό δικό Του. Θά ήταν ένα δείπνο μυστικό, κρυμμένο άπ' όλους

Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες τοῦτο γάρ ἐστι τὸ Αἷμα μου...

Τοιχογραφία Ἰ. Ν. Αναλήψεως τοῦ Σωτήρος, Φίλυρο Θεσσαλονίκης, ἔργο Χρ. Λιόνδα

πού θά μᾶς ἀφοροῦσε ὁμως ὅλους, ἕναν-ἕναν ξεχωριστά καί ἀναντικατάστατα -λαούς καί πρόσωπα.

Ξεκίνησε πρῶτα νά μᾶς λέει πόσο βαθιά, κατάβαθα πεθύμησε αὐτό τό Πάσχα νά φάει μαζί μας -πρὶν φύγει, πρὶν πάθει. Κι ὕστερα μίλησε γιά ἕνα ἄλλο δεῖπνο καινούργιο, διαφορετικό ἀπ' αὐτό, εὐφρόσυνο, κάπου ἄλλου. Αὐτό λαχταράει ἀπό τώρα, μᾶς εἶπε. Νά τρώει καί νά πίνει γιά πάντα μαζί μας σέ κείνο τό τραπέζι. Γιά νά γίνει ὁμως αὐτό, πρέπει πρῶτα νά προηγηθεῖ τό ἀποψινό δεῖπνο, τό πικρό. Οὔτε ὁ ἴδιος τό θέλει, ὑπάκουσε ὁμως στόν Πατέρα Του.

Σήκωσε τό ποτήρι μέ τό κρασί. Ἔσπασε τό ψωμί. Καί τά μοίρασε σέ ὅλους. Ἔξω εἶχε ἤδη νυχτώσει. Ἀπό μακριά ἀκούγονταν φωνές, ὄχλος πολὺς, ξύλα, μαχαίρια.

... Ἀπ' τὰ οἰκοδομήματα πού θαυμάσαμε ἐκείνη τή μέρα στοὺς δρόμους τῆς Ἱερουσαλήμ δέν ἔμεινε τίποτα, πέτρα πάνω στήν πέτρα, ὅπως ἄλλωστε μᾶς τό εἶχε πει ἀπό πρὶν. Ὁ παλιός κόσμος συντρίφτηκε ὅλος σέ κείνο τό ἑσπερινό Δεῖπνο μέσα σ' ἕνα ξένο ἀνώγειο ἐνός ἀνώνυμου ἰδιοκτήτη. Καί μιά μέρα θά συντριβοῦν ὅλα μέ πάταγο, ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη, τὰ ἄστρα, ἡ γῆ καί τὰ ἔργα της.

Τί θά μείνει; Ἀστράφτει ὑψωμένο τό Δισκοπότηρο στά χέρια τοῦ λειτουργοῦ στήν Ὠραία Πύλη. «Πάντοτε, νῦν καί αἰεὶ καί εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων».

Τό Δεῖπνο παραμένει πάντοτε μυστικό. Ἔξω ἡ βοή τοῦ κόσμου καί μέσα στά ταπεινά θυσιαστήρια τῶν ναῶν τό Μυστήριο τῆς Ζωῆς. Μυστικό, ἀλλά προσφερόμενο πάντοτε. Ἀδιακρίτως σέ ὅλους. Τό γεύονται ὁμως μόνον ὅσοι πεινοῦν καί διψοῦν.

Εἶναι αὐτοί οἱ συσταυρωμένοι μαζί Του, πού ἔρχονται ἀπό μεγάλη θλίψη, ἀλλά πλένουν καί λευκαίνουν τὰ ἱμάτιά τους μέσα ἀπό τό Ποτήρι τοῦ Αἵματος. Εἴμαστε ὅλοι ἐμεῖς οἱ περιπλανώμενοι στοὺς δρόμους τῆς ἱστορίας, πού χάσαμε κάποτε τό βλέμμα Του, ἀλλά μᾶς καλεῖ καί τώρα καί πάντοτε νά συναχτοῦμε στό Δεῖπνο.

«Εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν».

Ὅχι ἀπλῶς γιά νά ξαναθυμηθοῦμε τό πρόσωπό Του, ἀλλά γιά νά Τόν ἔχουμε ὀλόκληρο μέσα μας. Τό Δεῖπνο μόνον μιά λέξη μπορεῖ λίγο νά τό προσεγγίσει. Ἡ λέξη «μαζί» ἢ καλύτερα «ἐν». «Ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν ὑμῖν».

Μαζί. Μέ ὅλους. Γιά πάντα. Στό τραπέζι τῆς Βασιλείας Του.

Ζ.Γ.

Τοιχογραφία ἱ. Ν. Αναλήψεως τοῦ Σωτήρος,
φίλτρο Θεσσαλονίκης, ἔργο Χρ. Λιόνδα

«Ὀλβιος τάφος!»

«Ὀλβιος τάφος! Ἐν ἑαυτῷ γὰρ δεξάμενος, ὡς ὑπνοῦντα, τὸν Δημιουργόν, ζωῆς θησαυρὸς θεῖος ἀναδέδεικται εἰς σωτηρίαν ἡμῶν τῶν μελωδούτων: Λυτρωτά, ὁ θεός, εὐλογητὸς εἶ» (ζ' ὠδή).

«εὐτυχισμένος τάφος! Διότι, ἀφοῦ μέσα του δέχθηκε τὸν δημιουργό, σάν νά κοιμόταν, ἀποδείχθηκε αἰώνιας ζωῆς θησαυροφυλάκιο γιὰ τὴ σωτηρία τῆ δικῆ μας, πῶς μελωδικὰ ψάλλουμε: δοξασιμένος εἶσαι, θεέ καὶ Λυτρωτή μας».

Πράγματι! «Ὀλβιος τάφος», εὐτυχισμένος, πλούσιος, καλότυχος τάφος! Ἴσως πιό πετυχημένο καὶ ταυτόχρονα πιό συγκλονιστικό ὀξύμωρο σχῆμα δέν ὑπάρχει. Ἕνας τάφος τί μπορεί νά ἔχει πέρα ἀπὸ ἓνα νεκρό σῶμα σέ ἀποσύνθεση καὶ δυσοσμία ἢ ἀπὸ λίγα «ὀστᾶ γεγυμνωμένα»; Εἶναι δυνατόν ἓνας τάφος νά θεωρεῖται εὐτυχισμένος, ἀφοῦ ἀποτελεῖ τό τέλος τῆς ζωῆς;

Τό παραπάνω τροπᾶριο εἶναι μία ἀπὸ τίς 33 στροφές τοῦ Κανόνα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, τοῦ μελωδικότερου καὶ θεολογικότερου Κανόνα τῆς Μεγάλης Ἑβδομά-

δος. Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ἔλεγε ὅτι, ὅταν φθάνουμε καὶ ψάλλουμε τούς ἱερούς ὕμνους τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, εἶναι σάν νά εἰσερχόμαστε ἀπὸ τὸν Νάρθηκα καὶ τὸν κυρίως Ναό στοῦ ἱεροῦ Βῆμα, στὰ Ἅγια τῶν Ἁγίων. Τόσο σπουδαῖοι καὶ ἱεροὶ εἶναι!

Τὸν περίφημο Κανόνα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τὸν ἔχουν συνθέσει τρεῖς τριανταφυλλοὶ ἱεροὶ ὑμνογράφοι: Ἡ μοναχὴ Κασσιανή καὶ οἱ ἐπίσκοποι Μᾶρκος καὶ Κοσμᾶς. Ἀρχίζει μέ τό «Κύματι θαλάσσης...» καὶ τελειώνει μέ τό «Ἀγαλλιάσθω ἡ κτίσις...». Ψάλλεται τό βράδυ τῆς Μεγά-

λης Παρασκευής καί τά μεσάνυχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, λίγο πρὶν τὴν τελετὴ τῆς λαμπροφόρου Ἀναστάσεως.

Στὸ ἀσύγκριτο αὐτὸ μεγαλειώδες ποίημα, διακηρύσσεται ὁ πλοῦτος τῶν εὐλογιῶν πού ἐκπηγάζουν ἀπὸ τὸν «ἀνεωγμένον» «ὄλβιον» τάφο τοῦ Χριστοῦ. Διατρανώνονται ἔτσι οἱ γνωστές γιὰ τὸ ἀνθρώπινο γένος σωτηριώδεις συνέπειες, γιὰ νὰ αἰτιολογηθεῖ τὸ τολμηρὸ καί θαυμάσιο ὀξύμωρο σχῆμα: «ὄλβιος τάφος». Ὅχι μόνο δέν τελειώνει ἡ ζωὴ σ' αὐτὸν τὸν τάφο, ἀλλὰ ἀντίθετα ἀπὸ τὸν «ὄλβιον» τάφο ἀρχίζει ἡ αἰώνια ζωὴ. Ἐγινε ἡ πηγὴ, ἡ ἀρχὴ μιᾶς ἀνακαινισμένης καί πλούσιας ζωῆς. Ἀναδείχθηκε ὄντως «πηγὴ ἐγέρσεως» «εἰς σωτηρίαν ἡμῶν».

Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ζωῆς, «ἡ τῶν ὄλων ζωὴ», καταδέχεται νὰ ἐνταφιασθεῖ «τὴν ἐν τάφῳ δέχεται κατάθεσιν», ψάλλουμε. Ὁ ὀξυγράφος κάλαμος τοῦ Κοσμᾶ ὑπογραμμίζει στὸ ἥρωικό αὐτὸ καί διδακτικὸ ἔπος ὅτι ὁ «ὄλβιος» τάφος τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ ἀγωνιστικὸς χῶρος, ἡ παλαιστρα, ὅπου ὁ ἄδης, ὁ θάνατος, συγκρούεται μὲ τὸν ἀρχηγὸ τῆς ζωῆς, τραυματίζεται θανάσιμα καί ἐκμηδενίζεται: «Τέτρωται ἄδης ἐν τῇ καρδίᾳ δεξάμενος τὸν τρωθέντα λόγῃ τὴν πλευρὰν καί σθένει πυρὶ θείῳ δαπανώμενος...». Ὁ Σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ ὡς ξύλινη ρομφαία διατρυπᾷ τὴν καρδίᾳ τοῦ ἄδης. Τὸ τραῦμα εἶναι θάνασιμος· σέ λίγο, μὲ τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, ὁ θάνατος νεκρώνεται, ὅπως ψάλλει ὁ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς στὸν Κανόνα τοῦ Πάσχα: «Θανάτου ἐρορτάζομεν νέκρωσιν...». Ὁ ὄλβιος, ὄντως, ὁ τάφος!

Ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητη θεολογία τοῦ Κανόνα περιοριζόμαστε στὸν σχολιασμὸ κάποιων σημείων:

Στὴ γ' ὠδῇ, μὲ τὸ τροπάριο «Ἦπλωσας τὰς παλάμας καί ἤνωσας τὰ τὸ πρὶν

διεστώτα...», τονίζεται ἡ καταλλαγὴ, ἡ συμφιλίωση, ἡ ἔνωση Θεοῦ καί ἀνθρώπων, πού ἐπιτεύχθηκε μὲ τὸν σταυρὸ τοῦ Κυρίου.

Στὴ δ' ὠδῇ παιανίζεται ὁ ἐκμηδενισμὸς τοῦ ἄδης καί τοῦ θανάτου, πού τόσο φόβιζαν τὸν ἄνθρωπο, μὲ τὴν ταφὴ καί τὴν ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Ὁ θρόνος τοῦ φοβεροῦ δυνάστη κατεδαφίζεται: «Σὺ δυναστῶν διέκοψας κράτος, Ἄγαθέ...». Ὑμνεῖται ἡ γέννηση τοῦ νέου κόσμου, «παράγεις γὰρ τὰ σύμπαντα καί καινοποιεῖς». Ἡ ἀνακαίνιση τοῦ κόσμου καί ἡ ἀφθαρτοποίηση τοῦ φθαρτοῦ ἀποτελεῖ τὴ διήκουσα ἔννοια ὅλου αὐτοῦ τοῦ ἀριστοτεχνήματος. Τέλος, διακηρύσσεται ἡ θεϊκὴ συγκατάβαση καί ταπείνωση: «Ἡ ἐν σταυρῷ θεία κένωσις» κορυφώθηκε ἐπάνω στὸν σταυρὸ καί κατήργησε τὴ δύναμη τῶν δαιμόνων πού δυνάστευαν τὸν ἄνθρωπο. Οἱ στίχοι αὐτοὶ φλογίζονται ἀπὸ τὴν ἀναμονή καί τὰ ὄραματα αἰώνων. Ἡ πνοὴ τοῦ προφήτη Ἀββακούμ σμίγει μὲ τὴν καταπληκτικὴ ἐκπλήρωση τῶν προφητειῶν του, πού χαράσσει τὸ πύρινο κοτύλι τοῦ Εὐαγγελιστῆ.

Στὴν ε' ὠδῇ ψάλλουμε: «Ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καί ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις...». Πράγματι, διαλαλεῖται πανηγυρικά σέ ὅλες σχεδὸν τίς στροφές τοῦ Κανόνα ἡ ἀπελευθέρωση τῶν «ἀπ' αἰῶνος δεσμίων», μιὰ ἀλήθεια πού δίνει ἐλπίδα καί χαρὰ σέ ὅλες τίς γενεές τῶν πιστῶν.

Στὴν ἴδια αὐτὴ ὠδῇ μελωδοῦμε: «Ἡ γὰρ σὰρξ σου διαφθορὰν οὐκ εἶδε, Δέσποτα, οὐδὲ ἡ ψυχὴ σου εἰς ἄδου ξενοπρεπῶς ἐγκαταλέλειπται». Ὁ θάνατος τοῦ Χριστοῦ, ὁ χωρισμὸς τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὸ σῶμα του ἦταν πραγματικός, ὅπως γίνεται σέ κάθε ἄνθρωπο πού πεθαίνει. Ἡ ἀποσύνθεση ὅμως δέν ξεκίνησε ποτέ στὸ

Πασχαλιάτικο στεφάνι

νεκρό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, γιατί ἐκεῖ, στόν τάφο παρούσα, ἐνωμένη ἀχώριστα μέ τό σῶμα, ἦταν ἡ θεότητα, ὅπως καί μέ τήν ψυχή του, πού δέν ἐγκαταλείφθηκε μόνη στόν ἄδη. Ἡ θεότητα ὡς συνεκτική δύναμη, γράφει ὁ Κοσμᾶς, ἀποτρέπει τήν ἀποσύνθεση καί εἶναι ἡ ζωηφόρος ἀρχή πού ἀνασταίνει τό νεκρό σῶμα.

Στή θ' ὠδή ὁ μελωδός τοποθετεῖ στό στόμα τοῦ Κυρίου τά λόγια: «τόν Ἀδὰμ σὺν τῇ Εὐᾶ λυτροῦμαι παγγενῆ καί τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐξαναστήσομαι». Ὁ τελευταῖος στίχος τοῦ Κανόνα ἀποτελεῖ τόν ἐπίλογο τοῦ μεγάλου ἔπους, ὅπου προαναγγέλλεται ἀπό τά ἴδια θεανθρώπινα χεῖλη ἡ ἀνάστασή του καί ἡ λύτρωση τοῦ ἀνθρώπινου γένους. Ἔτσι, ὁ Κανόνας κλείνει μέ τή θριαμβευτική διαβεβαίωση τῆς Ἀναστάσεως.

Ὁ πόνος στήν πίστη μας δέν ἔχει θέση ἢ καλύτερα εἶναι δρόμος καί μέσο γιά τή σωτηρία. Στούς σημερινούς χαλεπούς καιρούς ἡ μαθητεία στόν Σταυρό καί στήν Ἀνάσταση εἶναι πρωταρχικό χρέος. Ὁ ἀέρας πού ἀναπνέουμε εἶναι μολυσμένος ἀπό τίς δυνάμεις τοῦ σκότους. Ὁ αἰώνας μας κι ὁ πολιτισμός μας δέν περπατάει πιά, παραστράτησε! Γιά ἓνα διάστημα ἦταν γλυκός ὁ δρόμος τῆς ἄρνησης καί ἐκπληκτικά κολακευτικός γιά τή χαύνη μισαλλοδοξία μας. «Ἐκστρατεύσαμε» -ἐξομολογεῖται μετανιωμένος ἓνας λογοτέχνης- «γιά νά ξανασταυρώσουμε τόν Χριστό στίς καρδιές τῶν ἀνθρώπων». Καί τό ἀποτέλεσμα τό βιώνουμε ὅλοι μας. Μετά ἀπό δύο καταστρεπτικούς πολέμους ἀφηνιασμένη ἡ ἀνθρωπότητα ἀντιμετωπίζει τό φάντασμα μιᾶς νέας καταστροφῆς. Μακάριοι ὅσοι ἀρνήθηκαν τή μάταιη ὑστερία τῆς ἐποχῆς μας καί σπεύδουν νά ἀναπέμψουν ἐκ βαθέων τόν νικητήριο παιάνα στόν Κύριο: «Οὐκ ἔστιν ἅγιος, πλήν σου, Κύριε φιλόνηρωπε» (γ' ὠδή).

Εὐδοξία Αὐγουστίνου

Τό Γένος ἀνέβαινε τόν Γολγοθᾶ τῆς δεινῆς δουλείας τέσσερις αἰῶνες πιά κι οἱ χριστιανοί εἰσέρχονταν γιά ἄλλη μιά χρονιά στήν Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν. Ἦταν Μεγάλη Δευτέρα, 30 Μαρτίου τοῦ 1808, ὅταν στό μοναστήρι τῆς Παναγίας Ἡλιοκάλης Σερρών, μετόχι τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Εἰκοσιφοίνισσας, ἔφθανε ἓνας ἄγνωστος ἀγιορείτης ἱερομόναχος. Χρόνια ἀσκήτευε στή Σκήτη τῆς Ἁγίας Ἄννης, ἀφοῦ πρῶτα εἶχε μονάσει στήν ἀγιοτρόφο Ἱερά Μονή Παντελεήμονος. Νικητής στά πνευματικά παλαίσματα ὁ μοναχός Νικήτας, πλουτισμένος μέ τούς καρπούς τῶν ἀρετῶν, εἶχε λάβει καί τή χάρη τῆς ἱεροσύνης.

Γεννημένος στή δεκαετία 1760-1770 στή μαρτυρική Τραπεζούντα τοῦ Πόντου στήν περιοχή τῶν Λαζῶν, καταγόταν ἀπό προγόνους καί γονεῖς κρυπτοχριστιανούς. Ἡ ἐπιθυμία νά ζήσει αὐθεντικά τή χριστιανική ζωή φλόγιζε ἀπό τά πρῶτα του χρόνια τή θεοφιλή ψυχή του καί τόν ὀδήγησε στόν πνευματικό στίβο τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Βιώνοντας βαθιά τόν θεῖο ἔρωτα μέσα στήν ἄσκηση τῶν μοναχικῶν ἰδανικῶν, ἡ ἀγάπη του ἀγκάλιαζε ὅλο τόν κόσμο καί μέσα σ' αὐτόν καί τούς συμπολίτες τῆς ἐπίγειας πατρίδας του. Ἡ ἀγωνία γιά τή σωτηρία τους γινόταν ἔμπρηξη προσευχή καί θέριευε μέσα του τήν ἱερή δίψα τοῦ μαρτυρίου. Σ' αὐτόν τόν ἀσίγαστο πόθο του οἱ ἔμπειροι πατέρες τῆς σκήτης τῆς Ἁγίας Ἄννης ἔδωσαν τή συγκατάθεσή τους.

Έργο Κ. Δημητρέλου

Ὁ νυμφίος Χριστός θαρρείς καί τόν περίμενε στήν ἱερή ἀκολουθία ἐκεῖνο τό δειλινό... Ἐνίσχυε τήν ἀπόφασή του καί ἐνέπνεε τόν ἀγώνα του. Στή μονή ὁ σεμνός ἱερομόναχος παρακολούθησε μέ κατάνυξη τίς ἀκολουθίες, ἐξομολογήθηκε στόν γέροντα ἡγούμενο Κωνσταντίνο καί στήν προηγιασμένη Λειτουργία τῆς Μεγάλης Τρίτης μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων. Ντυμένος ἔτσι τήν πανοπλία τοῦ Πνεύματος, μπήκε στήν πόλη τῶν Σερρῶν παραδίδοντας τόν ἑαυτό του στό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Στήν κεντρική πλατεία, μπροστά στό μεγαλοπρεπές Τζαμί τοῦ Μεχμέτ Μπέη μιλά σέ ἕναν χωλό ἱεροσπουδαστή γιά τόν Ἰησοῦ Χριστό, τόν παντοδύναμο Θεό, πού, ἂν ὁ ἴδιος τόν πιστέψει, μπορεί νά τοῦ χαρίσει τή θεραπεία. Ὁ δάσκαλος τοῦ παιδιοῦ θορυβημένος, συζητώντας μέ τόν Νικήτα ἀντιλαμβάνεται τήν πίστη

καί τίς γνώσεις, τήν παρρησία καί τήν εὐγλωττία του. Συνάξει τότε τοὺς μορφωμένους μουσουλμάνους ἱεροδιδασκάλους γιά νά τόν ἀντικρούσουν μέ ἐπιχειρήματα καί νά τόν κερδίσουν λάφυρο στή θρησκεία τους. Ταπεινωμένοι ἐκεῖνοι, μή μπορώντας νά ἐπιτύχουν κάτι τέτοιο, τόν ὀδηγοῦν στόν δικαστή. Σεμνά ἀλλά δυναμικά ὁ Νικήτας ξετυλίγει μπροστά τους τό σχέδιο τῆς θείας οἰκονομίας γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπινου γένους.

Γεμάτοι μίσος οἱ Τοῦρκοι τόν ρίχνουν στή φυλακή, ὅπου μέ ἐντολή τοῦ Ἰσούχ Μπέη ὑποβάλλεται σέ φρικτά βασανιστήρια. Ὁ πιστός ὁμολογητής ὑπομένει τοὺς ἀφόρητους πόνους μέ ἀδαμάντινη ἐγκαρτέρηση καί καρτερική σιωπή, προσηλωμένος στήν ἐπικοινωνία μέ τόν Χριστό. Τά δικά Του ἅγια πάθη τόν ἐμπνέουν. Ἡ κάθε ἡμέρα τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδας μιά ὑπόμνηση τῆς μεγάλης Θυσίας, ἕνα σκαλί βαμμένο μ' αἷμα καί δάκρυ, πόνος καί πόθος γιά τήν Ἀνάσταση.

Νύχτα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου τόν ὀδηγοῦν βίαια γιά νά τόν ἀπαγχονίσουν στήν πλατεία τῶν τσαρουχάδων, πίσω ἀπό τόν ναό τῶν Ταξιαρχῶν. Δένουν τό σκοινί σ' ἕνα μεγάλο πλάτανο καί διατάζουν ἕναν γύφτο νά σκύψει, γιά νά πατήσῃ στίς πλάτες του ὁ Νικήτας καί νά τοῦ περάσουν τό σκοινί στόν λαιμό. Ὁμως ὁ Ἅγιος ἀρνεῖται, λέγοντας μέ ταπείνωση: «Δέν εἶμαι ἄξιος νά πατήσω πάνω σέ ἄνθρωπο».

Τότε, ἀνεβάζοντάς τον σέ ἕνα σκαμνί, φοροῦν τή θηλειά στήν ἀγία του κεφαλή.

Τή δέχεται μέ ιλαρότητα, γιά νά προσφέ-
ρει ώς ὕψιστο δείγμα ἀγάπης στόν ζω-
δότη Κύριο τήν τελευταία του πνοή. Πε-
ριφρονεῖ τόν θάνατο, διαλαλώντας μέ τή
ζωή καί τόν θάνατό του τήν ἀνάσταση
τοῦ Χριστοῦ. Τό αἷμα τοῦ ἡρωικοῦ νεο-
μάρτυρα ρέει ἀπό τό πληγιασμένο σῶμα
του καί ποτίζει τή γῆ τῶν Σερρῶν.

Εἶναι 4 Ἀπριλίου τοῦ 1808. Ξημερώ-
νοντας ἡ Κυριακή τοῦ Πάσχα τελειώνει
νικηφόρα τόν σκληρό ἀγῶνα τοῦ μαρτυ-
ρίου του ὁ γενναῖος Νικήτας, κοινωνός
τῶν παθῶν καί τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυ-
ρίου.

Τό τίμιο λείψανό του παραμένει τρεῖς
ἡμέρες κρεμασμένο στήν ἀγχόνη χωρίς
νά ὑποστει καμία ἀλλοίωση, μέ τό πρό-
σωπο ἰλαρό καί φωτεινό, στραμμένο
πρός τήν ἀνατολή, ἐνώ ἕνα ὑπερκόσμο
οὐράνιο φῶς καταυγάζει τήν περιοχή. Τό
θαυμαστό σημεῖο εὐφραίνει καί ἐνισχύει
τούς φτωχοῦς ραγιάδες, πού μέσα ἀπό
αὐτό βιώνουν δυνατά τή δόξα καί τή λα-
μπρότητα τῆς Ἀνάστασης.

Πραγματικά, τό λείψανο ἑνός ἄσημου
σκλάβου γίνεται μιᾶ ἀναστάσιμη λαμπάδα
πού καλεῖ τό δοῦλο γένος νά λάβει φῶς,
νά ἀναρριπίσει τή φλόγα τῆς πίστεως
στόν ἀναστάντα Κύριο καί νά ζω-
ντανέψει τήν ἐλπίδα στήν ἀνά-
σταση ἀπό τή σκλαβιά.

Τήν Τρίτη τῆς Διακαιησι-
μου, ὁ πασάς δίνει ἄδεια γιά
ταφή. Μέ εὐλαβική κατάνυ-
ξη ἀλλά καί ἐκδηλη χαρά
οἱ χριστιανοί στόν ναό
τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐ-
νταφιάζουν τόν γεν-
ναῖο ἱερομάρτυρα,
πού ἔβαλε τήν αἰ-
μάτινη σφραγίδα
στήν ἱστορία τῆς

πόλης καί ἔτσι συνδέθηκε ἄρρηκτα μαζί
της. «Νικήσας φερωνύμως τῶν ἐχθρῶν
τήν παράταξιν, Νικήτα Νεομάρτυς, τῆ
γενναία ἀθλήσει σου, ἡγίασας τήν πόλιν
τῶν Σερρῶν τοῖς ἄθλοις σου τοῖς θείοις,
Ἀθλητά...». Οἱ Σερραῖοι τόν τιμοῦν καί
τόν ἀναγνωρίζουν πολιοῦχο τους. Ὑψώ-
νουν περικαλλή ναό, ὅπου ὁ ἅγιος ἱερο-
μάρτυρας Νικήτας τιμᾶται λαμπρά τήν
ἡμέρα τοῦ μαρτυρίου του στίς 4 Ἀπριλί-
ου, ἀλλά καί τήν Κυριακή τοῦ Θωμᾶ.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου μέ τόν βίο καί
τό ἔνδοξο μαρτύριό του συντάχθηκε τό
1840 - 1850 ἀπό τόν μοναχό Ἰάκωβο τῆς
Νέας Σκήτης καί στήν Ἁγία Ἄννα εἶναι
θησαυρισμένη λειψανοθήκη μέ τήν ἐπι-
γραφή: «Τοῦ Ἁγίου Ἱερομάρτυρος Νική-
τα τοῦ Λαζοῦ».

Μέ τίς δικές του πρεσβεῖες ἄς βιώ-
νουμε κι ἐμεῖς τήν ἀπελευθέρωση ἀπό
τήν κάθε σκλαβιά μέ τήν πίστη μας στόν
Πρωτότοκο τῶν νεκρῶν, τόν ἐσταυρω-
μένο καί ἀναστημένο
Κυρίο μας Ἰησοῦ
Χριστό!

Ἰχνηλάτης

Ἱ. Ν. Αγ. Νικήτα, Σέρρες

Χριστός ανέστη, γιαγιά Τασία!

Προχωρημένο Μέγα Σάββατο...
Ἡ νύχτα ἄγγιξε
τό χλωμό πρόσωπό της
πού ἀναδεύουν μπερδεμένες μνημες.
Ἡ ζωή της
ἕνας τάφος «ἐσφραγισμένος»,
κι ὁ νοῦς της συνέχεια
νά τριγυρνᾷ στόν Ἄδη.
Ἄπ' ὅταν ἦρθε ἐδῶ ἀπ' τήν Πατρίδα,
δέν ἔφαγε γλυκό ψωμί,
μόνον «ὄξος μετὰ χολῆς μεμιγμένον».
Ἄγκάδια καί τριβόλια
στόν δρόμο της, καί στή γειτονιά
τή λέγανε περιπαιχτικά «ἡ Σμυρνια»
καί γελάγανε,
κι ἔκαναν στήν ἄκρη
«ἵνα μὴ μαινωσιν».
Κι αὐτή δέν καταλάβαινε γιατί,
καί πονοῦσε καί μάτωνε...
Μά δέν μιλοῦσε, μόνο συγχωροῦσε.
«Ἄσ' τους, Χριστέ μου, ἄμαδοι εἶναι,
δέν ξέρουν ἀπό πόνο...».

Σκέβρωσε πιά νά πλένει πιάτα
στό μαγερείο τοῦ κυρ-Θανάση,
κι ἦρδαν τά γεράματα
-ἦρδαν;...
«Καί οὐκ εἶχεν εἶδος οὐδὲ κάλλος...».
Κι ἄξαφνα «ὄρδρου βαδέως»
ἄκουσε τίς ἀναστάσιμες καμπάνες
καί τήν ἐγγόνα της
πού ξαναμμένη ἔτρεξε κοντά της:
«Χριστός ανέστη, γιαγιά Τασία!».
Καί λές καί ξαστέρωσε
πρώτη φορά μέσα της,
καί μιά φωνή βαθιά
ξεπήδησε ἀπό τά σωδικά της:
«Ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε!...
Δεῦρο πρὸς τὸν Πατέρα...»,
καί ξεψύχησε χαρούμενη!...
Πρώτη φορά χαρούμενη! Στ' ἀλήθεια!
Ἐξω ξημέρωνε Πάσχα...

Μνάσων

Θλίψη και χαρά (Α' Θε 1,6)

Οί Θεσσαλονικείς, όπως σημειώνει ο απόστολος Παύλος, δέχθηκαν «τὸν λόγον», τὸ κήρυγμα τοῦ ἀποστόλου, «ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς Πνεύματος ἁγίου» (Α' Θε 1,6), μέ πολλή θλίψη -μέ κινδύνους, μέ διωγμούς- ἀλλά καί μέ πολλή καί ξεχωριστή χαρά, πού εἶναι δῶρο τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Ἀκούγεται ὀξύμωρη ἡ παρατήρηση τοῦ ἀποστόλου. Πῶς εἶναι δυνατόν νά συνυπάρχουν χαρά καί θλίψη; Ἄν τό νά ὑπομένει κανεῖς μία θλίψη ξεπερνᾶ κάποιες φορές τίς ἀνθρώπινες δυνάμεις, πῶς εἶναι δυνατόν νά χαίρεται θλιβόμενος; «Πῶς; Τὰ μὲν γινόμενα, λυπηρά· τὰ δὲ τικτόμενα, οὐκέτι· οὐ γὰρ ἀφίησι τὸ Πνεῦμα», ἐρμηνεύει ὁ ἅγιος Χρυσόστομος. Τό ἅγιο Πνεῦμα ἐνεργεῖ ὥστε κι ἀπό τὰ λυπηρά νά γεννιέται χαρά. Στούς καρπούς του συγκαταλέγεται ἡ χαρά (βλ. Γα 5,22) καί τήν προσφέρει σέ κάθε ψυχὴ πού ἔχει κοινωνία μαζί του. Ὅπως δέν εἶναι στή φύση τῆς φωτιᾶς νά δροσίζει, ἀλλά ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ δρόσιζε τούς τρεῖς Παῖδες μέσα στό καμίνι, παρόμοια μέσα στό καμίνι τῶν πειρασμῶν ὁ Παράκλητος ἔχει τή δύναμη νά δροσίζει, νά παρηγορεῖ, νά δημιουργεῖ ἕνα αἶσθημα πλατυσμοῦ καί γλυκασμοῦ. Πληροφορεῖ τήν ψυχὴ ὅτι εἶναι ἐλαφρὺ καί προσωρινό τό βᾶρος τῶν θλίψεων, διότι ἀντιστα-

μίζεται μέ τή μέλλουσα δόξα, ἡ ὁποία εἶναι αἰώνια καί ἀπροσμέτρητα μεγάλη (βλ. Β' Κο 4,17). Οἱ θλίψεις καί τὰ βᾶσανα τότε γίνονται σπορά, μία φυτεία χαρᾶς. Γι' αὐτό οἱ πατέρες μιλοῦν γιά χαρμολύπη. Ὁ ἅγιος Χρυσόστομος κηρύττει: «Ἐνεστι μαστιζόμενον ἡδεσθαι, ὅταν διὰ τὸν Χριστὸν πάσχη». Εἶναι, δηλαδή, δυνατόν κάποιος νά μαστιγώνεται καί νά χαίρεται, ὅταν ὑποφέρει γιά τὸν Χριστό, ὅπως τόσο χαρακτηριστικά τό σημειώνει ὁ συγγραφέας τῶν Πράξεων γιά τούς ἀποστόλους: «Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ κατηξιώθησαν ἀτιμασθῆναι» (5,41).

Ἡ ζωὴ τῶν χριστιανῶν δέν εἶναι ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὸν πόνο. Ἐχει βᾶσανα, θλίψεις, ἀρρώστιες, στενοχώριες, συκοφαντίες, ἀποτυχίες καί τόσες ἄλλες δοκιμασίες πού τίς ἐπιτρέπει ὁ Θεός. Ὅλα ὅμως αὐτὰ τὰ κτυπήματα ὁ πιστός τὰ ἀντιμετωπίζει μέ χαρά. Καί στό μαρτύριο ἀκόμη προχωρεῖ μέ χαρά καί ἀγαλλίαση. Αὐτό πού γιά τούς ἄλλους εἶναι ἕνα παράδοξο καί ἀκατανόητο πρᾶγμα, τό κατορθώνουν οἱ πιστοὶ μέ τή χάρη τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

Κι ὅταν κανεῖς ἔχει μέσα του τό Πνεῦμα τό ἅγιο, ὄχι μόνο δέν θλίβεται καί δέν ἀπογοητεύεται στίς δοκιμασίες, ἀλλά

διατηρεί τή χαρά του, διότι γνωρίζει ότι ὁ Θεός δέν τίς ἀγνοεῖ. Ἡ στενή σχέση μέ τόν Θεό, ἡ παρουσία τοῦ ἁγίου Πνεύματος χαρίζει τέτοια πληρότητα στόν πιστό, ὥστε μέσα σ' αὐτήν καί οἱ πόνοι καί οἱ θλίψεις μετασηματίζονται σέ εἰρήνη καί εὐφροσύνη.

Θά προσπαθήσουμε νά προσεγγίσουμε αὐτό τό παράδοξο μέ τό ἐξῆς παράδειγμα: Ὑποθέστε πῶς ἕνας πάμφτωχος ἐργάτης, πού ἔχει ἄρρωστο τό παιδί του καί πεινασμένη τήν οἰκογένειά του, εἰσπράττει ἀπό τή δουλειά του 200 εὐρώ. Χαίρεται, διότι μέ τό ποσό αὐτό θά τακτοποιήσει κάποιες ἀνάγκες του. Φτάνοντας ὅμως στό σπίτι του διαπιστώνει ὅτι τά ἔχασε αὐτά τά χρήματα. Τήν ἴδια στιγμή τοῦ τηλεφωνοῦν ἀπό τήν Τράπεζα ὅτι κάποιος πλούσιος κατέθεσε στόν λογαριασμό του 10.000.000 εὐρώ. Θά συνεχίσει νά λυπᾶται γιά τά 200 εὐρώ πού ἔχασε; Ἀσφαλῶς ὄχι. Ἐφόσον ἔχει στήν κατοχή του ἕναν τόσο μεγάλο θησαυρό,

δέν θά στενοχωρεῖται γιά τό μικρό ποσό πού ἔχασε. Τό ἴδιο συμβαίνει καί μέ τούς χριστιανούς. "Ὅσες θλίψεις καί δοκιμασίες κι ἂν ὑποφέρουν, εἶναι σάν νά ἔχασαν ἕνα ἐλάχιστο ποσό, ἐνῶ τήν ἴδια στιγμή κερδίζουν ἀμύθητα πλοῦτη. Καί πλοῦτη εἶναι ἡ ἐλπίδα, ἡ προκαταβολή τῆς αἰώνιας ζωῆς, τήν ὁποία ἀπό ἐδῶ ἀπολαμβάνουν οἱ πιστοί. Μέσα στήν καταχνιά τῆς θλίψης ζοῦν τό φῶς τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου." Ἔτσι διατηροῦν τή χαρά τους ἀμετάπτωτη.

"Ὅπως ἡ θάλασσα ταρασσεται στήν ἐπιφάνεια, ἀλλά στόν βυθό μένει γαλήνια· ὅπως ἡ λίμνη παγώνει στήν ἐπιφάνεια, ἀλλά στό βάθος της διατηρεῖ σταθερή τή θερμοκρασία της, ἔτσι καί οἱ χριστιανοί, ὡς ἄνθρωποι στενοχωροῦνται ἀπό τίς συμφορές τῆς ζωῆς, στό βάθος τῆς καρδιάς τους ὅμως μένουν πάντοτε χαρούμενοι καί εἰρηνικοί μέ τή χαρά τοῦ ἁγίου Πνεύματος.

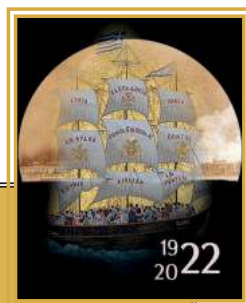
Στέργιος Ν. Σάκκος

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ - ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ

Στίς 8 Μαΐου, Κυριακή τῶν Μυροφόρων, στόν ἱερό ναό Ἀναλήψεως τοῦ Σωτήρος, στό ἱεραποστολικό κέντρο τῆς Ὁρθόδοξης Ἀδελφότητας «Χριστιανική Ἑλπίς», στό Φίλυρο, δά τελεσθεῖ Μνημόσυνο τοῦ μακαριστοῦ διδασκάλου τῆς Ἀδελφότητάς μας Στεργίου Σάκκου († Πάσχα 2012).

Τό ἀπόγευμα τῆς ἴδιας μέρας, στίς 6.30' μ.μ., δά γίνεῖ ἀφιέρωμα στή μνήμη του. Γιά τίς συνδῆκες διεξαγωγῆς τῆς ἐκδήλωσης δά ἐνημερωθεῖτε ἀπό τήν ἰστοσελίδα μας.

Ὁ ἀ΄ Παγκόσμιος Πόλεμος καί ἡ ἀρχή τοῦ Διχασμοῦ

1913-1914

Στή ρίζα τῶν γεγονότων, πού τελικά ὀδήγησαν στή Μικρασιατική Καταστροφή, βρίσκεται ἀναμφισβήτητα ὁ «Ἐθνικός Διχασμός». Ξεκίνησε ἀπό τή διαφωνία τοῦ βασιλιᾶ Κωνσταντίνου μέ τόν πρωθυπουργό Ἐλευθέριο Βενιζέλο γιά τή σκοπιμότητα ἢ μή τῆς συμμετοχῆς τῆς Ἑλλάδας στόν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο καί ἐξελίχθηκε τά ἐπόμενα χρόνια σέ μία χαμηλῆς ἔντασης ἐμφύλια σύγκρουση, μέ ὀλέθριες συνέπειες τόσο γιά τά ἐθνικά συμφέροντα, ὅσο καί γιά τήν ἑλληνική κοινωνία, πού πολώθηκε σέ ὅλα τά ἐπίπεδα γιά δεκαετίες.

Τόν Μάρτιο τοῦ 1913 εἶχε δολοφονηθεῖ ὁ βασιλιάς Γεώργιος Α΄ στή Θεσσαλονίκη ἀπό τόν Ἀλέξανδρο Σχινά. Τά αἷτια τῆς δολοφονίας δέν διευκρινίστηκαν ποτέ, μιάς καί ὁ Σχινάς αὐτοκτόνησε πρὶν ἀκόμη γίνει ἡ ἀνάκρισή του, ὡστόσο οἱ μετέπειτα ἐξελίξεις ὀδήγησαν σέ πολλές εἰκασίες. Τόν Γεώργιο διαδέχθηκε ὁ πρωτότοκος γιός του, Κωνσταντῖνος, ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν νικηφόρων Βαλκανικῶν Πολέμων. Σημαντική λεπτομέρεια ὅτι ἡ σύζυγός του, Σοφία, ἦταν ἀδερφή τοῦ αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας, Γουλιέλμου Β΄, γεγονός πού ἐνδεχομένως ἐπηρέαζε τή σταθερά φιλοαγγλική πολιτική τοῦ διδύμου Γεωργίου Α΄ - Βενιζέλου.

“Ὅλα αὐτά δέν ἔγιναν ἀντιληπτά μέσα στήν ἀτμόσφαιρα εὐφροσύνης πού

προκάλεσε ὁ διπλασιασμός τῆς Ἑλλάδας μέ τούς Βαλκανικούς Πολέμους. Ἀρχικά μάλιστα, οἱ σχέσεις Βενιζέλου-Κωνσταντίνου ἦταν ἀρμονικές. Τά σύννεφα ὅμως ἄρχισαν νά πυκνώνουν ἀπό τή μή ὁμαλοποίηση τῶν σχέσεων μέ τήν Ὀθωμανική Αὐτοκρατορία, πού ἀρνιόταν νά ἀναγνωρίσει τήν κυριαρχία τῆς Ἑλλάδας στά νησιά τοῦ ἀνατολικοῦ Αἰγαίου. Ἐπίσης, μέ τό πρόσχημα τῶν μουσουλμάνων προσφύγων ἀπό τά Βαλκάνια, ἡ κυβέρνηση τῶν Νεότουρκων ξεκίνησε στίς ἀρχές τοῦ 1914 διώξεις τῶν ἑλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Συγχρόνως, ἡ Βουλγαρία δέν σταμάτησε νά ἀπειλεῖ τή Μακεδονία.

Ἡ καταιγίδα δέν ἀργεῖ νά ξεσπάσει μέ τήν ἔναρξη τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου στίς 28 Ἰουλίου τοῦ 1914 καί τήν εἴσοδο τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας στήν πλευρά τῶν Κεντρικῶν Δυνάμεων (Γερμανίας-Αὐστροουγγαρίας) τόν Ὀκτώβριο τοῦ ἴδιου χρόνου. Οἱ διώξεις τῶν Ἑλλήνων τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας ἐντείνονται καί ὑπολογίζεται ὅτι περισσότεροι ἀπό 200.000 ἀναγκάστηκαν νά καταφύγουν στήν Ἑλλάδα, ἐνῶ πολλοί χάθηκαν στά ἀμελέ ταμπουρού ἢ ἐκτελέστηκαν λόγω «λιποταξίας». Συγχρόνως, τό ἴδιο διάστημα ξεκίνησε ἡ γενοκτονία τῶν Ἀρμενίων, πού εἶχε ὡς ἀποτέλεσμα 1.500.000 νεκρούς. Θά ἀκολουθήσει ἡ ἐξόντωση μεγάλου μέρους τῶν Ἑλλήνων, κατά κύριο λόγο τοῦ Δυτικοῦ Πόντου.

Βασιλιάς Κωνσταντίνος

Έλευθέριος Βενιζέλος

Ο Βενιζέλος προσέφερε αρχικά τή συμμαχία τής Ελλάδας στήν αντίθετη πλευρά τής σύγκρουσης, τήν Άντάντ (Άγγλία, Γαλλία, Ρωσία), ή όποία όμως δέν έγινε δεκτή. Στόχος ήταν ή επέκταση τών έλληνικών έδαφών μέ τήν ένσωμάτωση τών έλληνικών πληθυσμών τής Όθωμανικής Αύτοκρατορίας πού άπειλούνταν μέ έξαφάνιση. Αντίθετα, ό Κωνσταντίνος και τό Έπιτελείο (Μεταξάς-Δούσμανης) θαύμαζαν τόν γερμανικό μιλιταρισμό και πίστευαν στή νίκη τής Γερμανίας. Έπειδή όμως, λόγω τής νησιωτικής φύσης τής χώρας και τής συμμαχίας τής Γερμανίας μέ τήν Όθωμανική Αύτοκρατορία, ήταν άνέφικτη ή ένταξη στό γερμανικό στρατόπεδο, επέλεξαν τήν ουδέτερότητα έλπίζοντας σέ έκπλήρωση τών γερμανικών ύποσχέσεων για διατήρηση τών κεκτημένων. Υπήρχε όμως καθ' όλη τή διάρκεια του πολέμου στενή έπικοινωνία τόσο μέ τή γερμανική κυβέρνηση όσο και μέ τούς έκπροσώπους της στήν Άθήνα, έπίσημους και άνεπίσημους.

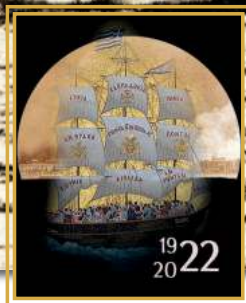
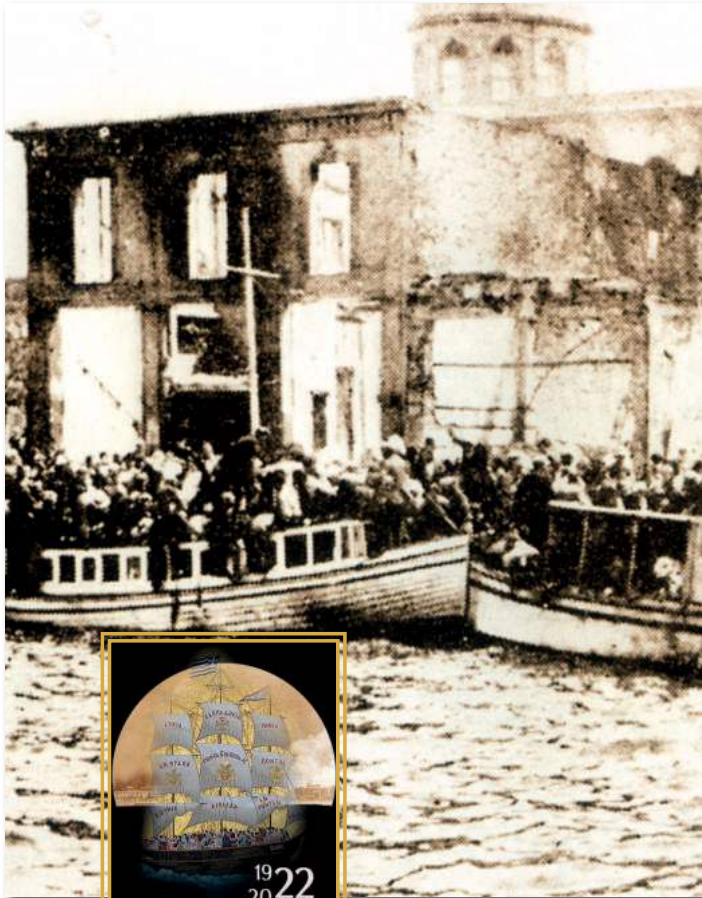
1915

Τόν Ιανουάριο του 1915 ή Άγγλία, έξ όνόματος τής Άντάντ, πρότεινε στήν Ελλάδα να μπει στόν πόλεμο, μαζί μέ τή Ρουμανία και τή Βουλγαρία, για να βοηθήσουν τή Σερβία, πού βρισκόταν σε δύσκολη θέση στή σύγκρουση μέ τήν Αύστροουγγαρία. Τό δέλεαρ για τή συμμετοχή ήταν «σοβαρά άνταλλάγματα» για τήν Ελλάδα στή Μικρά Άσία. Ο Βενιζέλος ύποστήριξε τήν είσοδο στόν πόλεμο μέ τρία ύπομνήματα προς τόν Κωνσταντίνο, φτάνοντας στό σημείο να προτείνει ακόμη και τήν παραχώρηση τής Καβάλας στή Βουλγαρία για να συμφωνήσει κι αυτή, θεωρώντας ότι τά έδάφη πού θα έπαιρνε ή Ελλάδα στή Μικρά Άσία θα ήταν πολλαπλάσια. Τελικά όμως ή Ρουμανία άρνήθηκε και ή Βουλγαρία προσχώρησε στις Κεντρικές Δυνάμεις. Έτσι ή Ελλάδα, μπροστά στήν άπειλή βουλγαρικής επίθεσης, τελικά άπέρριψε τήν πρόταση τής Άντάντ.

Τόν Φεβρουάριο ήρθε νέα πρόταση

για συμμετοχή τής Ελλάδας στον πόλεμο με άφορμή τή σχεδίαση των αγγλογαλλικών επιχειρήσεων για εκπόρθηση των Δαρδανελλίων και κατάληψη τής Κωνσταντινούπολης. Η Ελλάδα θά έδινε τό άποβατικό σώμα, πού δέν είχαν διαθέσιμο οί Άγγλογάλλοι, καί θά είχε λόγο στή ρύθμιση του ζήτηματος των Στενών, ένώ θά έπαιρναν καί τά ύπεσχημένα έδάφη στή Μικρά Άσία. Ο Κωνσταντίνος φάνηκε νά συμφωνεί μέ τό σχέδιο, καθώς δελεάστηκε από τήν προοπτική εισόδου του έλληνικού στρατού στήν Κωνσταντινούπολη. Ωστόσο, ο Βενιζέλος συνάντησε τήν αντίσταση του άρχηγού του Έπιτελείου, Ιωάννη Μεταξά, ό οποίος, παρά τό ότι είχε στό παρελθόν εκπονήσει έπιτελικό σχέδιο για τήν εκπόρθηση των Δαρδανελλίων, ύποστήριξε ότι άφενός ή έπιτυχία του σχεδίου ήταν πολύ άμφίβολη κι άφετέρου υπήρχε ό κίνδυνος για επίθεση τής Βουλγαρίας. Ο Βενιζέλος, έλλείψει άλλου άξιόπιστου στρατιωτικού συμβούλου, παρέπεμψε τό θέμα στον Κωνσταντίνο καί ζήτησε τή σύγκληση του Συμβουλίου του Στέμματος μέ τή συμμετοχή των πρώην πρωθυπουργών. Ο Κωνσταντίνος όμως, παρά τή συμφωνία των υπόλοιπων μελών του Συμβουλίου, είχε πλέον αλλάξει γνώμη κι άρνήθηκε τή συμμετοχή τής Ελλάδας στήν έπιχείρηση. Ο Βενιζέλος τότε, όπως είχε προαναγγείλει, υπέβαλε τήν παραίτηση τής κυβέρνησής του.

Παναγιώτης Μητσόπουλος

Ο άφανισμός των χριστιανών τής Μικράς Άσίας: ένα οργανωμένο έγκληματικό σχέδιο των Νεότουρκων

Ο άφανισμός του Έλληνισμού από τή Μικρά Άσία (Ιωνία-Πόντος) καί τήν Άνατολική Θράκη δέν ήταν τόσο άποτέλεσμα τής ήττας του 1922. Ήταν κυρίως ή τελειωτική πράξη τής συστηματικής έξόντωσης καί εκδίωξης των χριστιανών (Άρμενίων, Έλλήνων) μετά τήν κυριαρχία των Όθωμανών στή Μικρά Άσία.

Τόν Ιούλιο του 1908 μετά από ύποκίνηση τής «Έπιτροπής Ένότητας καί Προόδου» των Νεότουρκων, ό στρατός τής Θεσσαλονίκης έξεγέρθηκε καί άπαίτησε νά έφαρμοστεί τό Σύμβαμα του 1876, τό όποιο είχε καταστεί νεκρό γράμμα. Ο Τζόρτζ Χόρτον, άμερικανός διπλω-

Ἡ προκυμαία τῆς Σμύρνης τὴν ἡμέρα τῆς καταστροφῆς

μάτης στήν Ἀθήνα τότε, γράφει: «...Ἡ ἀντίληψη πού ἐπικρατοῦσε στήν Ἑλλάδα καί τά Βαλκάνια γενικά ἦταν ὅτι τό Σύνταγμα σήμαινε ἴσα δικαιώματα γιά ὅλους στήν Τουρκία, ἀνεξάρτητα ἀπό τή θρησκεία τους -ὅτι θά ἦταν τό ξημέρωμα μιᾶς νέας ἐποχῆς...». Δυστυχῶς γιά τόν Ἑλληνισμό τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, τό κίνημα τῶν Νεότουρκων ἦταν μία φαινομενικά προοδευτική κίνηση μέ καθαρά ἐθνικιστικό πολιτικό πρόγραμμα.

Οἱ ἀπόψεις του, στήν πραγματικότητα, στόχευαν στή δημιουργία τῆς νέας τουρκικῆς αὐτοκρατορίας, ὅπου δέν θά ὑπῆρχαν ἄλλα ἔθνη, ἐκτός ἀπό τούς Τούρκους. Βασικοί ὑποστηρικτές τοῦ κινήματος ἦταν οἱ Γερμανοί, πού ἐπιδίωξαν τήν οἰκονομική τους κυριαρχία στήν Ἑγγύς Ἀνατολή, εἰσηγούμενοι τήν ἐξαφάνιση τῶν μόνων ἀνταγωνιστῶν τους, τῶν Ἑλλήνων καί τῶν Ἀρμενίων.

Ἔτσι πῆρε σαφῆ μορφή ἡ ἰδέα «Ἡ Τουρκία γιά τούς Τούρκους», πού ἀπέβλεπε στήν

τελική ἐξόντωση ὅλων τῶν χριστιανικῶν πληθυσμῶν αὐτῆς τῆς αἱματοβαμμένης χώρας.

Ἡ ἐφαρμογή τοῦ σχεδίου διωγμῶν ἄρχισε ἀπό τή Θράκη. Ὁ ἰθὺς νοῦς τῆς ἐξόντωσης τῶν Ἀρμενίων καί Ἑλλήνων ἦταν ὁ Ταλαάτ Μπέης. Οἱ διωγμοί, οἱ παράνομες φυλακίσεις, οἱ ἀπελάσεις, οἱ ἐμπρησμοί, οἱ λεηλασίες, οἱ ἐμπορικοί ἀποκλεισμοί καί ἄλλα πολλά δεινά σέ βάρος τῶν Ἑλλήνων δημιούργησαν ἕνα ρεῦμα φυγῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἀπό τή Θράκη καί τά μικρασιατικά παράλια.

Ὁ μελετητής καί ἱστορικός Χάρης Τσιρκινίδης γράφει: «Ἡ γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων κατὰ τούς δύο τελευταίους μήνες τοῦ 1913 καί κυρίως τό πρῶτο ἐξάμηνο τοῦ 1914 ἦταν συνειδητή ἐπιλογή τῆς κυβέρνησης τῶν Νεότουρκων καί θύματά της ὑπῆρξαν 400.000 Ἑλληνες, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἀμερικανός πρέσβης στήν Κωνσταντινούπολη Χένρυ Μοργκεντάου».

Μετά τή Θράκη οἱ διωγμοί ξεκίνησαν στά μικρασιατικά παράλια ἀπό τόν Τσεσμέ (ἀπέναντι ἀπό τή Χίο) μέχρι τόν Ἑλλήσποντο. Ἡ διαταγή τοῦ Ταλαάτ πασᾶ, ὑπουργοῦ Ἑσωτερικῶν, πρὸς τόν Διοικητή τῆς Σμύρνης Ραχμή Μπέη στίς 14/05/1914 ἔλεγε: «... Εἶναι ἐπείγον διά πολιτικούς λόγους νά ὑποχρεωθῶν οἱ εἰς τά παράλια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κατοικοῦντες Ἑλληνες νά ἐκκενώσουν τά χωρία των, ὅπως ἐγκατασταθῶν εἰς τά βιλαγέτια τοῦ Ἐρζερούμ καί ἄλλα...». Τό Ἐρζερούμ βρίσκεται στά βάθη τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ μετοικεσία αὐτή ἰσοδυναμοῦσε

μέ εξόντωση, άφου γινόταν όδικώς.

Τόν Ιούλιο τοϋ 1914 κατέστρεψαν τήν Παλαιά, τή Νέα Φώκαια καί τήν εύρύτερη περιοχή. Ο γάλλος άρχαιολόγος Φέλιξ Σαρτιώ από τή Μασσαλία, πού διενεργούσε άνασκαφές τήν έποχή τοϋ διωγμοϋ στήν πόλη-μητέρα τής δικής του πατρίδας, παραθέτει συγκλονιστικές περιγραφές στο βιβλίο του «Η λεηλασία τής Φώκαιας καί ή έκδίωξη τών Όθωμανών Έλλήνων τής Μικράς Άσίας». Ο έλληνικός πληθυσμός δέχθηκε άγριες έπιδρομές. Ληλατήθηκαν 63 χωριά, μεγάλα άγροκτήματα καί οί πιό σημαντικές πόλεις. Οί νεκροί δέν ήταν εύκολο νά προσμετρηθοϋν. Έτσι στίς 11 Ιουλίου 1914 άναγκάστηκαν νά άναχωρήσουν γιά τήν έλεύθερη Ελλάδα 120.000 Μικρασιάτες.

Στά μέσα τοϋ χειμώνα τοϋ 1916 έκτοπίζονται από τήν περιοχή τής Μαύρης Θάλασσας Έλληνες -άντρες, γυναίκες καί παιδιά- μέ άναγκαστική πεζοπορία σέ σκληρές καιρικές συνθήκες. Πολλές χιλιάδες πέθαναν στόν δρόμο.

Άκολουθει ή γενοκτονία ενός έκατομμυρίου Άρμενίων τά έτη 1915 καί 1916, αλλά καί ή γενοκτονία τών Έλληνοποντίων. Μετά τή νίκη τών Ρώσων στο Σαρά Καμής, οί Τουρκοί παίρνουν έκτακτα μέτρα. Οί Πόντιοι πού ύπηρετοϋν στόν τουρκικό στρατό άνακαλούνται, άφοπλίζονται καί κατατάσσονται σέ ειδικά «Τάγματα Έργασίας», τά περιβόητα «Άμελέ Ταμπουρού». Υπολογίζεται ότι πάνω από 253.000 Πόντιοι κατετάγησαν σ' αυτά τά «Τάγματα θανάτου». Οί στερήσεις καί ή έξαντλητική έργασία τούς όδηγοϋσαν στόν θάνατο.

Τό Οίκουμενικό Πατριαρχείο θά εκδώσει στα Έλληνικά καί Γαλλικά, τό 1919, τόν άπολογισμό μέ τίτλο: «Μαϋρη

Βίβλος διωγμών καί μαρτυριών τοϋ έν Τουρκία Έλληνισμού (1914-1918)».

Στόν πρόλογο αναφέρονται μεταξύ άλλων: «...Πληθυσμός όμογενής έκ 490.063 ψυχών, διασπαρείς άνά τά όρη, τάς χαράδρας καί τά τουρκικά χωρία, ύπέστη τοίς πλείστοις τοϋ έξ άσιτίας, τοϋ ψύχους καί τών στερήσεων θανάτου...».

Τό 1922 μέ τήν πυρπόληση τής Σμύρνης καί τή σφαγή χιλιάδων κατοίκων γράφτηκε ό έπίλογος «τής πατρίδας τών αίμάτων καί τών δραμάτων», όπως τήν όνομάζει ό βάρδος τής Μεγάλης Ίδέας, ό ποιητής Κωστής Παλαμάς.

Γιά νά κερδίσουν τήν έμπιστοσύνη καί τόν σεβασμό τοϋ πολιτισμένου κόσμου οί Τουρκοί, όφείλουν νά μετανοήσουν γιά τά έγκλήματά τους. Τό όφείλουν στή μνήμη τών έκατομμυρίων θυμάτων τους. Άντί αύτοϋ όμως προσπαθοϋν νά άποκρύψουν τίς γενοκτονίες τών Έλλήνων καί τών Άρμενίων. Τό 2009 ό Έρντογάν κάτι πήγε νά πεί μέ τήν όμολογία: «Έπί χρόνια, στή χώρα αύτή έγιναν κάποια πράγματα. Έκδιώχθηκαν όσοι είχάν διαφορετική έθνική ταυτότητα. Μήπως βγήκαμε κερδισμένοι; Θά πρέπει νά τό ξανασκεφτοϋμε...» (έφημ. «Έστία» 25/ 05/2009). Μακάρι! Ωστόσο, τό Διεθνές Ίνστιτούτο Γενοκτονίας καί Έγκλημάτων κατά τής άνθρωπότητας πού ίδρύθηκε στήν Τουρκία τόν Ιούλιο τοϋ 2021, δέν έπιτρέπει καμία άισιοδοξία, καθώς διαφαίνεται ό άπώτερος στόχος του νά άθωώσει τούς έγκληματίες μέ τή γνωστή τουρκική μέθοδο τής συστηματικής προπαγάνδας καί τής έξαγοράς συνειδήσεων. Οί Τουρκοί δουλεύουν μεθοδικά καί μέ μακροπρόθεσμη στρατηγική. Μένει νά δοϋμε ποιά θά είναι ή ελληνική άπάντηση.

Γεώργιος Έλ. Κυρίζογλου

Ἱστορικές μνήμες

Νικολῆς Ἀποστόλης, ἀτρόμητος ναυμάχος

Δέν πέρασε οὔτε μήνας ἀπό τότε πού ἔξεπασε ἡ Ἐπανάσταση στόν Μοριά... 20 Ἀπριλίου 1821. Ἐπτά χιλιάδες Τούρκοι στό λιμάνι τῆς Σμύρνης ἐπιβιβάζονται γεμάτοι μένος στά πλοῖα μέ σκοπό νά φτάσουν τό ταχύτερο στήν Πελοπόννησο καί νά ἀνακόψουν τήν ὁρμή τῶν Ἑλλήνων. "Ενας ψαριανός ναυμάχος πλησιάζει ἀθόρυβα μέ ἕνα στολισκό μόλις ὀκτώ πλοίων. Τόλμημα ἀνήκουστο πού φανερώνει ἀνδρεία καρδιά, πίστη στόν Θεό καί ἀγνή ἀγάπη στήν πατρίδα. "Ἐχει πείρα ὁ ἀγωνιστής, μά ἔχει καί τήν εὐλογία τοῦ παντοδύναμου Θεοῦ.

Ὁ Νικολῆς Ἀποστόλης καταφέρνει αἰφνιδιαστικά νά βυθίσει ἕνα ἐχθρικό πλοῖο καί κατόπιν νά αἰχμαλωτίσει ἄλλα τέσσερα. Μαζί μέ τούς 450 αἰχμαλώτους μεταφέρει στά Ψαρά καί ἄφθονα λάφυρα ἀπό τρόφιμα καί πολεμοφόδια. Οἱ Τούρκοι, πού δέν περίμεναν μιά τέτοια ἀφοπλιστική ἐπίθεση, τρομοκρατήθηκαν καί ὁ ὑπόλοιπος στρατός διασκορπίστηκε. Ἀπροσδόκητα μεγάλη ἐπιτυχία τονώνει τό ἠθικό τῶν λιγοστών ἀγωνιστῶν. Ποιός εἶναι ὁ πρωτεργάτης;

Γεννημένος στά Ψαρά, μέ καταγωγή ἀπό τήν παλιά μανιάτικη οἰκογένεια «Καλημέρη», ὁ Νικολῆς ἀγάπησε πιότερο ἀπό

τή θάλασσα τή σκλαβωμένη πατρίδα του. Στά 17 του μόλις χρόνια ἔσπευσε, τό 1787, νά καταταγεῖ ἐθελοντής στόν στόλο τοῦ Λάμπρου Κατσώνη. Στή ναυμαχία τοῦ Καφηρέα πολεμᾷ μέ τή χαρακτηριστική ὁρμή τῆς νιότης καί μέ ἀπαράμιλλο θάρρος.

Θά τόν συναντήσουμε ἔπειτα στή Χίο, δίπλα σέ πλούσιους ἔμπορους Χιώτες νά συνοδεύει τά ἐμπορεύματά τους στή δυτική Εὐρώπη. Πανέξυπνος νεαρός, μέ σπιρτόζικο νοῦ μαθαίνει γρήγορα ξένες γλώσσες γιά νά συνεννοεῖται στά ποικίλα λιμάνια. Σύντομα ὁ Νικολῆς Ἀποστόλης -πού προτιμοῦσε γιά ἐπώνυμο τό ὄνομα τοῦ παπποῦ του- γίνεται καί ὁ ἴδιος κάτοχος ἐμπορικοῦ πλοίου καί διευρύνει τίς ἐπιχειρήσεις του μέ ταξίδια στή Μαύρη Θάλασσα, στή Μεσόγειο καί στή Βόρεια Θάλασσα. Δραστήριος κι ἐργατικός, κερδίζει τήν εὐνοια μεγάλων ἐμπορικῶν οἰκῶν, πού τοῦ ἐμπιστεύονται τά προϊόντα τους. "Ἐτσι καταφέρνει ὡς τό 1806 νά δημιουργήσει μιά σπουδαία περιουσία καί συνεχίζει ἀκάματα τά ταξίδια.

Τό 1818 μυεῖται στή Φιλική Ἐταιρεία καί ἔκτοτε ὅλη ἡ ζωή του καί τό βίος του προσανατολίζονται στόν ἱερό σκοπό. Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 1821 ἡ Βουλή τῶν Ψαρῶν ἐπάξια τοῦ ἀναθέτει τήν εὐθύνη γιά τόν

στόλο του νησιού. Ὁ Ἀποστόλης μετατρέπει τὰ πλοῖα σέ πολεμικά, τὰ ἐπανδρώνει μέ ἔμπειρους κυβερνήτες καί πετυχαίνει μέ τό παράτολμο ἐγχείρημά του νά ἐμποδίσει τὰ τουρκικά στρατεύματα ἀπό τή Σμύρνη νά μεταβούν στήν Πελοπόννησο!

Ὁ Νικολῆς Ἀποστόλης ἀπέδειξε γιά μιά ἀκόμη φορά πώς τήν ἱστορία δέν τή γράφουν τὰ νοῦμερα μά οἱ φλογερές καρδιές. Μιά τέτοια καρδιά χτυποῦσε στό δικό του στέρνο, γι' αὐτό καί ἀψήφησε τόν κίνδυνο. Ἡ ζωή του εἶναι γεμάτη ἀπό τέτοια ριψοκίνδυνα κατορθώματα. Χαίρονταν πού οἱ ναυτικές του ἐπιχειρήσεις τοῦ ἐξασφάλιζαν πολλά «δίστηλα» καί τὰ ἔδινε ἀφειδώλευτα στίς ἀνάγκες τοῦ Ἄγωνα. Διέθεσε γιά τήν πατρίδα ἕξι πλοῖα καί πολλά χρήματα.

Στά τέλη Ἀπριλίου 1821 ἡ ναυτική δύναμη τῶν Ψαρῶν ἐνώνεται μέ αὐτές τῆς Ὑδρας καί τῶν Σπετσῶν. Δημιουργεῖται ὁ «τρηνήσιος» στόλος καί ὁ Νικολῆς Ἀποστόλης πλέον συνεργάζεται ὡς ἰσότιμος ναύαρχος μέ τούς ἄλλους ναυάρχους. Καίρια ὑπῆρξε ἡ συμβολή του στίς ναυμαχίες τῶν Πατρῶν (1822) καί τοῦ Γέροντα (1824). Πρωταγωνιστεῖ σέ πολλές θαλάσσιες συγκρούσεις μέ τό ἴδιο πάντοτε ἀμείωτο σθένος.

Παρόλο πού τὰ οἰκονομικά ἀποθέματά του μειώνονταν, φρόντισε νά ἐνισχύσει τήν Ἐπανάσταση καί στήν Εὐβοία, ἀλλά καί στή Μακεδονία. Τά ἀνδραγαθήματά του εἶναι πολλά. Καί οἱ φιλανθρωπίες του ἀκόμη περισσότερες. Ἐνδεικτικό τό ἀκόλουθο περιστατικό:

Πολλοί Ἕλληνες κατέφυγαν ἀπό τίς Κυδωνιές καί τὰ Μοσχονήσια στά Ψαρά, γιά νά ἀποφύγουν τὰ ἀντίποινα τῶν Τούρκων. Ὁ Νικολῆς παρέλαβε 800 πρόσφυγες Μικρασιάτες, τούς μετέφερε στήν Κέα καί τούς ἐνίσχυσε οἰκονομικά

στή νέα τους ἐγκατάσταση. Τέτοιες φιλάνθρωπες ἐνέργειες, εἴτε μέ τὰ πλοῖα του εἴτε μέ χρηματική ὑποστήριξη κυρίως κατατρεγμένων Ἑλλήνων, δέν ἔπαψε ποτέ του νά προσφέρει σέ ὅλη τή διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης.

Τό ἦθος τοῦ ἀγνοῦ ἀγωνιστῆ φαίνεται, τέλος, καί ἀπό τό ἐξῆς συμβάν: Στήν καταστροφή τῶν Ψαρῶν ἔχασε ὅλη τήν περιουσία του καί -τό χειρότερο!- αἰχμαλωτίστηκε ἡ σύζυγός του Ἀσημίνα. Μετά ἀπό τή ναυμαχία τοῦ Γέροντα, οἱ Τούρκοι πρότειναν στόν Νικολῆ νά ἐλευθερώσει τόν τυνήσιο κυβερνήτη πού εἶχε συλλάβει, μέ ἀντάλλαγμα τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἀσημίνας. Ὅλοι πρόσμεναν ἐναγωνία τήν ἀπάντηση τοῦ ἥρωα: «Προτιμῶ πενήντα Ἀσημίνας νά χαθοῦν σκλάβες, παρά νά ζήσει ἓνα τέτοιο θηρίο», διασώζει τὰ γενναῖα του λόγια ὁ ψαριανός συγγραφέας Δημήτριος Ἀνδριάνας. Ἄν ὁ λαογραφικός πρωτομάστορας θυσιάσει τή γυναῖκα του γιά τό γεφύρι της Ἄρτας, ἔδω ἓνας ἀληθινός ἥρωας θέτει τήν ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας πάνω ἀπό τήν προσωπική του εὐτυχία.

Ὅταν τό 1827 ὁ ἀξιωματικός Κόχραν τοῦ ζήτησε νά σπεύσει ἀπό τήν Αἴγινα στήν Ἀθήνα γιά νά βοηθήσει, ὁ Νικολῆς, ἄν καί πολύ ἄρρωστος, ξεκίνησε. Ἡ καρδιά του φλεγόταν ἀπό τήν ἐπιθυμία μέχρι τελευταίας ἀναπνοῆς νά ἀγωνιστεῖ, ἀλλά τό σῶμα του ἦταν ἤδη καταβεβλημένο ἀπό τίς κακουχίες. Ἐκλείσει τὰ μάτια του μέ βαρεῖα πνευμονία στίς 19 Ἀπριλίου 1827, χωρίς νά προλάβει νά δεῖ τήν πολυπόθητη ἡμέρα τῆς λευτεριάς. Ἐφυγε πάμπωχος κι ἔλαβε μετά τόν θάνατό του τόν τίτλο τοῦ ναυάρχου. Τόν τίτλο τοῦ ἥρωα ὅμως τόν ἔλαβε ὅσο ζοῦσε χάρη στήν ἴδια του τή βιοτή!

A.T.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Ἡ μελέτη πνευματικῶν βιβλίων ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικό ἐφόδιο στήν πορεία τοῦ πνευματικοῦ μας ἀγώνα.

Ἡ **Ἀδελφότητά** μας, στοχεύοντας στόν πνευματικό ἀνεφοδιασμό, λειτουργεῖ βιβλιοπωλεῖο στή **Θεσσαλονίκη** ἀπό τό 1947.

Δίνει τή δυνατότητα νά γνωρίσουμε καί νά προμηθευτοῦμε κατάλληλα βιβλία ἀπό τό ἀνανεωμένο

βιβλιοπωλεῖο μας στήν ὁδὸ **Μπακατσέλου 5**, καθὼς ἐπίσης καί ἀπό τό **νέο ἠλεκτρονικό βιβλιοπωλεῖο** www.apolytrosis-books.gr.

Γιά παραγγελίες ἢ πληροφορίες μπορεῖτε νά ἐπικοινωνεῖτε μαζί μας στό **τηλέφωνο 2310 274518**.

**Προτείνουμε
ἐπίκαιρα βιβλία:**

Είκοσι χρόνια 'Ανάστασης

Πλατεία Αριστοτέλους, Θεσσαλονίκη

Τίς αγαπούσε πολύ ή Εύη αυτές τίς όμορφες άνοιξιάντικες μέρες στή Θεσσαλονίκη. Ό ήλιος νά λούζει όλόκληρη τήν πλατεία Αριστοτέλους και τά παγκάκια νά είναι γεμάτα όλες τίς ώρες από άνθρωπους πού έδειχναν νά άπολαμβάνουν όσο και κείνη τή φιλόξενη άγκαλιά τής αγαπημένης πλατείας. Ιδιαίτερα τίς ώρες πού ένιωθε μόνη, έβρισκε καταφύγιο σέ κάποιο παγκάκι της. Ξεχνιόταν μέσα στον κόσμο και θαρρείς έπαυε νά σκέφτεται και έπαυε και νά ύποφέρει. Η Μεγάλη Έβδομάδα ήρθε κι έδεσε μέ τή διάθεση τής ψυχής της.

- "Ε, Εύη δέν έφυγες ακόμα;

Σήκωσε τό βλέμμα κι αντίκρισε άπέναντί της τή συμφοιτήριά της, τήν Άναστασία. Χάρηκε πού είδε ένα γνωστό άνθρωπο ανάμεσα στους τόσους άγνωστούς πού τήν περιτριγύριζαν. "Εκανε τόπο για νά καθίσει δίπλα της κι ή Άναστασία δέν τής χάλασε τό χατίρι.

- Λοιπόν; Πώς κι έτσι δέν έφυγες; ξαναρώτησε ή Άναστασία.

Η Εύη έβγαλε ένα βαθύ άναστεναγμό και κούνησε μελαγχολικά τό κεφάλι της.

- Πού νά πάω; είπε κι έστρεψε τό βλέμμα της άλλου.

- Στους δικούς σου, τής άπάντησε μέ φυσικότητα ή Άναστασία.

- Στους δικούς μου... Δέν έχω δικούς μου, είπε σχεδόν έπιθετικά ή Εύη.

- Οί γονείς σου; Δέν έχεις γονείς, Εύη μου; Συγγνώμη άν σέ πλήγωσα, δέν ήξε-

ρα ότι...

- Δέν μέ πλήγωσες έσύ, Άναστασία μου, εκείνοι μέ πλήγωσαν, τήν έκοψε άπτότομα ή Εύη και μιά σκληράδα φάνηκε στά μάτια της.

- Σέ πλήγωσαν; Πώς δηλαδή σέ πλήγωσαν; ρώτησε όσο πιό μαλακά μπορούσε ή Άναστασία.

- Πλέουν κι οί δυό τους σέ πελάγη εύτυχίας, γιατί ύστερα από είκοσι χρόνια θά ξαναγίνουν γονείς, άπάντησε μέ πικρία ή Εύη. Πές μου, σέ παρακαλώ πολύ, είναι λογικό νά άποκτήσω άδελφάκι στά είκοσί μου χρόνια; Έσύ πώς θά τό αντιμετώπιζες αυτό; Είσαι τό πιό δυνατό μυαλό στο έτος μας κι έχεις πάντα ώραιες ιδέες για όλα τά θέματα. Δέν είναι τυχαίο πού συναντηθήκαμε σήμερα εδώ.

- Ναι, δέν είναι τυχαίο, είπε μέ μάτια πού έλαμπαν ή Άναστασία. Σάν σήμερα, Εύη μου, γεννήθηκα.

- "Ω, έχεις γενέθλια; Χρόνια πολλά! είπε ή Εύη και τήν άγκάλιασε.

- Εύη μου, πιστεύεις πώς δέν έπρεπε νά γεννηθώ; τή ρώτησε κοιτώντας την στά μάτια ή Άναστασία.

- Μά τί λές, Άναστασία μου! άπάντησε ξαφνιασμένη ή Εύη.

- Σου έχω πεί ποτέ ότι έχω άλλα τέσσερα άδελφια; συνέχισε νά τής μιλά μέ τό ίδιο λαμπερό βλέμμα ή Άναστασία.

- Ναι, ήξερα ότι ή οικογένειά σου είναι πολύτεκνη, είπε ή Εύη, δίχως νά καταλαβαίνει γιατί τής τά έλεγε αυτά ή συμφοι-

τήτριά της.

- Ναι, αλλά δέν ξέρεις ότι έγώ είμαι ή μικρότερη κι ότι ή μάνα μου μέ γέννησε στά σαράντα δύο της χρόνια κι ότι ή μεγάλη μου αδελφή ήταν είκοσι δύο χρονών, είπε μέ νόημα ή Άναστασία. Σάν σήμερα γεννήθηκα... Άκουσε, λοιπόν, πώς έγινε και γεννήθηκα. Θα σέ πάω είκοσι χρόνια πίσω.

Ήταν μιά περίοδος πού ό πατέρας μου είχε άπολυθεί από τή δουλειά του, γιατί τό έργοστάσιο πού δούλευε έκλεισε. Καί τότε άκριβώς, πάνω σ' αυτή τή μεγάλη στεναχώρια ήρθε "καπάκι" και ή έγκυμοσύνη τής μάνας μου. Καταλαβαίνεις, Εύη μου, πώς τούς ήρθε. Οί γονείς μου τά έχασαν και τό πρώτο πού σκέφτηκαν ήταν ή διακοπή τής έγκυμοσύνης. Δέν ήταν μόνο ή άνεργία του πατέρα μου, ήταν κι ή αδελφή μου, πού ήταν πιά κορίτσι τής παντρειάς. Σέ κανέναν δέν τό είπανε. Τό ξέρανε μόνο οί δυό τους και οί δυό τους τό άποφάσισαν.

Ή μεγάλη μου αδελφή τότε είχε συνδεθεί μέ μιά ομάδα κοριτσιών πού πήγαιναν στό Κατηχητικό και κάθε φορά πού γυρνούσε στό σπίτι, τούς έλεγε ένθουσιασμένη τί καινούργιο άκουσε. «Είναι φόνος ή έκτρωση», τούς είπε ένα βράδυ κι ύστερα φίλησε και των δυό γονιών μου τά χέρια, λέγοντας: «Πόσο σας εύγνωμονούμε όλοι πού μάς φέρατε στή ζωή, πού δέν σκεφτήκατε τίς δυσκολίες και μάς γεννήσατε και τούς τέσσερις!». Ή μάνα κι ό πατέρας μου, κατά πως μου είπαν άπειρες φορές, έμειναν άμίλητοι όλο τό βράδυ. Μά κι όλη τή νύχτα δέν έκλεισαν μάτι. Τό πρωί τό είχαν πάρει άπόφαση· ένα στόμα παραπάνω δέν θα ήταν πιά και τόσο βάρος. Φονιάδες δέν θα γίνονταν! Ή εκείνη τή μέρα τά αδέλφια μου έμαθαν ότι ή μάνα μας ήταν έγκυος. "Ετσι σήμερα, Εύη μου, έχω γενέθλια.

Ή Εύη έμεινε άμίλητη να κοιτά τή συμφοιτήτριά της, πού τόσο τή θαύμαζε για τό δυνατό μυαλό και τόν άκέραιο χαρακτήρα της.

- Κοίτα να δεις τί θα έχανε ό κόσμος, είπε αυθόρμητα και ξαφνικά συνειδητοποίησε τόν συσχετισμό.

- Άναστασία, άξίζε να γεννηθείς! είπε και χαμήλωσε τά μάτια.

- Τό δικό σου τό αδελφάκι δέν άξίζει να γεννηθεί, Εύη μου; τή ρώτησε τρυφερά ή Άναστασία.

Δέν μίλησε ή Εύη. Τό ένιωθε και τό πίστευε ως τά κατάβαθά της ότι τούτη ή συνάντησή της μέ τήν Άναστασία, Μεγάλη Τρίτη, δέν ήταν τυχαία.

- Ξέρεις τί λέω; τήν έβγαλε από τή δύσκολη θέση ή Άναστασία, να φύγεις σήμερα για τό σπίτι σου, ή μητέρα σου θα χρειάζεται βοήθεια αυτές τίς μέρες. "Ήδη έχεις άργήσει.

- Τό θαύμα πού έζησε πριν είκοσι χρόνια τό σπίτι σου, Άναστασία μου, τό έζησε σήμερα ή ψυχή μου. Καλή Άνάσταση και σέ όσους δέν είδαν ακόμα θαύματα, είπε δυνατά. Οί γύρω της τήν κοίταζαν παραξευμεμένοι. Ή εκείνη έσφιξε εύγνωμονα στήν άγκαλιά της τήν Άναστασία κι έτρεξε να έτοιμαστεί να προλάβει τό μεσημεριανό λεωφορείο, για να πάει στους δικούς της.

- Τά έχει χαμένα; ρώτησε μέ όϊκτο ένας γεροντάκος.

- "Όχι, παππού, τώρα μόλις τά βρήκε, είπε χαμογελώντας ή Άναστασία, κι ένιωσε τήν καρδιά της να πλημμυρίζει εύγνωμοσύνη για τή μεγάλη της αδελφή, πού τής χρωστούσε είκοσι όλόκληρα χρόνια ζωής. Μά και για τούς γονείς της, πού μέσα σέ μιά νύχτα ζήσανε έναν θάνατο και μιά Άνάσταση!

Έλένη Βασιλείου

"Μιά πινελιά ...μαῦρο!"

Συμμαζεύοντας μία μέρα τό συρτάρι τῶν παιδιῶν μέ τά εἶδη χειροτεχνίας, διαπίστωσα πώς «περίσσευε» τό μαῦρο χρώμα. Μαῦρα χαρτόνια ὄλων τῶν εἰδῶν: κανσόν, ὄντουλέ, γλασέ, στοιβαγμένα σέ μία γωνιά... Τό ἴδιο συνέβαινε καί στό κουτί μέ τούς μαρκαδόρους, τίς νερομπογιές καί τίς τέμπερες. Τό μαῦρο χρώμα εἶχε χρησιμοποιηθεῖ ἐλάχιστα.

«Τί θά λέγατε νά κάνουμε κατασκευές χρησιμοποιώντας καί τό μαῦρο;». Δέν τούς πολυάρεσε ἡ ἰδέα μου, ἀλλά σάν ἄκουσαν ὅτι τό καλύτερο θά βραβευτεῖ, ρίχτηκαν μέ ὄρεξη στή... δημιουργία. Ἔτσι σέ λίγη ὥρα παρουσιάστηκαν κατασκευές μέ караβάκια πού ἀρμένιζαν νύχτα, κόκκινες παπαρῶνες μέ τό μαῦρο τους σημάδι στό κέντρο, χελιδόνια πού ἰσοροποῦσαν στά καλώδια τοῦ ρεύματος. Ὁλα μύριζαν ἀνοιξη, αἰσιοδοξία καί χαρά. Τί κι ἄν κυριαρχοῦσε τό μαῦρο; Τά παιδιά εἶχαν καταφέρει νά ἀποτυπώσουν ὅλη τους τήν ἀνεμελιά στό χαρτί. Κι ἔγινε τό μαῦρο ἄλλο ἓνα χρώμα στίς πολύχρωμες ζωγραφιές τους!

Οἱ περισσότεροι ἔχουμε μία μαύρη πινελιά στό κάδρο τῆς καθημερινότητάς μας. Πολλοί ὄχι μόνο μία.

«Τήν ἀνοιξη ἄν δέν τή βρεῖς,

τή φτιάχνεις», γράφει ὁ Ὀδυσσεύς Ἐλύτης καί ὁ σοφός λαός μας συμβουλεύει: «Ὅταν κλείνει μία πόρτα, ἀνοίγει ἓνα παράθυρο». Πάντα κάπου ὑπάρχει μία ἀχτίδα φωτός ἰκανή νά διαλύσει τό μαῦρο σκοτάδι! Ξεχνοῦμε ἴσως πώς ἀπό ἓναν σκοτεινό τάφο, ἐρμητικά κλειστό, ξεπήδησε τό ἀνέσπερο Φῶς, ἡ Ζωή καί ἡ Ἀνάσταση.

Ἴσως τελικά θά βοηθοῦσε, ἄν κι ἐμεῖς ἐπιλέγαμε νά ζωγραφίζουμε τήν καθημερινότητά μας ὅπως τά μικρά μου σήμερα. Μέ τό μαῦρο χρώμα νά τονίζει τίς ζωγραφιές μοναδικά.

Σ.Τ.

Ἡ ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ὁ καρπός πεθαίνει θαμμένος στή γῆ
κι ὕστερα χλόη κι ἀνθοστόλιστο πέλαγος.
Νέα ζωὴ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη.
Κι εὐωδιές κι ἐλπίδα καί χαρά ξέχειλη παντοῦ.
Καί σέ μᾶς; ὦ, σέ μᾶς
τά δῶρα αὐτά καί τά πλοῦτη τῆς ἀνοιξης!
Ἡ ἀγάπη τοῦ Πλάστη ἀνεξέλεγκτη
καί μαζί ἡ σιωπὴ ἑνός μυρωμένου θανάτου.
Τοῦ Σωτήρα τοῦ Σταυροῦ ἡ σιωπὴ
πού, μέ λαχτάρια τοῦ πιστοῦ μυστικὴ
μέσ σέ χρόνο ἀνάλογο,
ραγίζει νοῦ καί καρδιές
καί προσδοκᾷ καί ἀνανταπόδοτα
παίρνει μίαν ἄλλην Ἀνοιξη,
πού τυχαίνει ἀγκαλιά μέ αὐτή.
Τῆ Λαμπρῆ τοῦ καρποῦ τῆς Ζωῆς,
τοῦ Λυτρωτοῦ τήν ἀγία Ἀνάσταση.

Βασίλης Βασιλάκος

Συζητώντας τά γεγονότα...

«Έλληνική» τεχνητή νοημοσύνη

Με τή βοήθεια τής τεχνητής νοημοσύνης ανοίγουν τά κλειδωμένα μυστικά τής άρχαίας έλληνικής κληρονομιάς. Τό σύστημα «Ίθάκη» μπορεί νά συμπληρώνει τούς χαρακτήρες πού λείπουν σέ κατεστραμμένα κείμενα, ώστε νά μπορούν νά διαβαστούν, κι έκτιμᾶ κατά προσέγγιση τήν ήλικία τους καί τή γεωγραφική τους προέλευση. Ή «Ίθάκη» εἶναι δημιούργημα μιάς ομάδας τής DeepMind, εταιρείας τής Google, μέ επικεφαλής τόν άπόφοιτο τοῦ Πανεπιστημίου Μακεδονίας Γιάννη Άσασέλ, σέ συνεργασία μέ έρευνητές τοῦ τμήματος Πληροφορικής τοῦ Οικονομικοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (ΟΠΑ) καί τῶν Πανεπιστημίων τής Ὁξφόρδης καί τής Βενετίας. Ὁ νεαρός ὑποψήφιος διδάκτορας τεχνητής νοημοσύνης στό Πανεπιστήμιο τής Ὁξφόρδης εἶναι γνωστός γιά τή συμβολή του καί σέ ἄλλες έμπνευσμένες ανακαλύψεις. Εἶναι άξιοσημείωτα καί τά ὅσα δήλωσε σχετικά μέ τά έλληνικά Πανεπιστήμια: «Τά έλληνικά Πανεπιστήμια ἔχουν δημιουργήσει έξαιρετικούς έπιστήμονες. Αἰσθάνομαι περήφανος κάθε φορά πού κοιτάζω κάποιο ὀργανόγραμμα καί πέφτω πάνω σέ ἕνα έλληνικό ὄνομα, καί αυτό συμβαίνει συχνά».

like καί ὑπευθυνότητα

«Τί κοστίζει ἕνα like; Κάν' το νά χαρεῖ ὁ ἄνθρωπος!». Κι ὅμως οἱ εἰδικοί προει-

δοποιοῦν ὅτι ἀπό ἕνα like ἐξάγονται τόσα δεδομένα πού δέν μπορείς κᾶν νά φανταστεῖς σέ κείνο τό δευτερόλεπτο πού -χωρίς πολλή σκέψη- τό "πατάς". Δεδομένα γιά τίς ἀντιλήψεις σου σέ ποικίλα θέματα, γιά τίς προτιμήσεις σου καί τίς συνήθειές σου, πού κάποτε μπορείς νά τά βρεῖς μπροστά σου, νά σοῦ φράζουν τόν δρόμο γιά τή δουλειά ἢ τήν προαγωγή σου. Τήν ἐπόμενη φορά πού θά κάνεις τή σχετική κίνηση, σκέψου ὑπεύθυνα ἂν αυτό πού κάνεις εἶναι παρόρμηση τής στιγμῆς ἢ ἴσως καί μία ἀνεύθυνη κίνηση.

Ἡ θεωρία τοῦ ἀγέννητου παιδιοῦ

Συμβαίνει καί αυτό στήν ἐποχή μας. Νά μήν ἀναγνωρίζουμε τό κυοφορούμενο στή μήτρα τής μητέρας ὡς βρέφος. Μέ ἄπλά λόγια αυτό τό βρέφος δέν εἶναι παιδί. Τί εἶναι; Γράφτηκε πώς πρόκειται γιά μιά θεωρία, ἡ ὁποία κατά τούς «εἰδικούς» ἀποδεικνύει τοῦ λόγου τό ἄληθές. Ὅμως δέν μᾶς ἐνημέρωσαν, ὅπως γιά τόσες ἄλλες «θεωρίες», ποιά εἶναι τά ἀποτελέσματα τής ἔρευνας πού τό ἀπέδειξαν καί γιατί χιλιάδες χρόνια τώρα ὁ κόσμος γνωρίζει -καί οἱ γυναῖκες καλύτερα ἀπό ὄλους- πώς αυτό πού κυοφορεῖται εἶναι ἄνθρωπος μέ ὅλα του τά ἀνθρώπινα χαρακτηριστικά; Κουβεντιάζουμε τά αὐτονόητα, θά πεῖτε. Δυστυχῶς, ἐδῶ πού φτάσαμε θά πρέπει νά ἀποδεικνύουμε πώς ὁ ἥλιος δίνει φῶς καί τό σκοτάδι εἶναι ἔλλειψη φωτός...

Σχόλιο στην έπικαιρότητα

ΑΓΙΟΣ ΠΑΪΣΙΟΣ

ΑΠΟ ΤΑ
ΦΑΡΑΣΑ
ΣΤΟΝ
ΟΥΡΑΝΟ

Άντιχριστιανισμός

Οί καλές τέχνες διαχρονικά αποτελούσαν κριτήριο του πολιτιστικού επιπέδου των λαών. Γύρω από αυτές έχουν αναπτυχθεί φιλοσοφικές προσεγγίσεις ως προς την αξία τους και τον σκοπό που αυτές υπηρετούν. Στο παρελθόν η μορφή τέχνης που έπηρεάζε περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη τό κοινό ήταν τό θέατρο. Η ανάκληση του κινηματογράφου επέφερε επηρεασμό κατά πολύ ισχυρότερο. Τέλος, ή είσοδος στή ζωή μας της τηλεόρασης ανέτρεψε την πρό αυτής κανονικότητα. Μέσω της μικρής οθόνης όχι μόνο προβάλλονται όλες οι μορφές τέχνης, αλλά και πλείστα όσα άλλα θέματα θεαμάτων, γνώσεων και άλλων. Ο επηρεασμός της κοινής γνώμης από την τηλεόραση έγινε τρομακτικός, έχει καταστεί αυτή ό πλέον έλκυστικός δάσκαλος, ό οποίος παρασύρει σέ έθισμό τεράστιο αριθμό τηλεθεατών σ' όλη την έκταση του πλανήτη.

Άς περιοριστούμε στή μορφή τέχνης, που επηρεάζει τίς σύγχρονες κοινωνίες, τον κινηματογράφο και την τηλεόραση. Κάθε κινηματογραφική παραγωγή άπαιτεί πολλούς συντελεστές. Ξεκινά με τό κείμενο της ταινίας (σενάριο στά Έλληνικά), τον σκηνοθέτη, που θέλει νά τό ζωντανέψει, και τον παραγωγό, που θά τό χρηματοδοτήσει. Ο σκηνοθέτης θά έπιλέξει τούς ήθοποιούς. Πιθανόν οί συντελεστές

της ταινίας νά έχουν διαφορετικές κοσμοαντιλήψεις όχι όμως και παντελώς άποκλίνουσες. Έξαιρέση άποτελούν οί παραγωγές προπαγάνδας ολοκληρωτικών καθεστώτων. Ο παραγωγός επενδύει προσδοκώντας πρωτίστως τό κέρδος. Δέν νομίζω νά έπιβιώνουν στήν έποχή μας «Μαικήνες». Ο σκηνοθέτης που άποσκοπεί πρωτίστως; Γιατί επέλεξε τό συγκεκριμένο θέμα και όχι κάποιο άλλο; Είναι οί σύγχρονες ταινίες άνιδεολογικές; Άσφαλώς όχι. Οί κινηματογραφικές και τηλεοπτικές παραγωγές στή συντριπτικότητα πλειοψηφία προβάλλουν την έλαφρότητα των παρακμασμένων δυτικών κοινωνιών και επέκτεινονται με την προβολή της χυδαιότητας, του σεξουαλισμού, της βίας, του έγκλήματος και του τρόμου. Αυτή ή μορφή «τέχνης» είναι καταστροφική και επιταχύνει την κατάπτωση των κοινωνιών.

Τί συμβαίνει, όταν τό θέμα της παραγωγής είναι βλάσφημο, σύμφωνα με κάποια διαδεδομένη θρησκεία; Καλό νά κάνουμε τή διάκριση. Δέν θά τολμήσουν ποτέ νά λαιδορήσουν σέ παραγωγή τό ισλάμ, διότι γνωρίζουν ότι θά ύποστούν συνέπειες. Έύκολος στόχος είναι ό Χριστός και οί άγιοί του. Δέν έχω, βέβαια, κατά νου τίς παραγωγές στίς όποιες προβάλλονται οί άθλιότητες του Βατικανού, στά πλαίσια γεγονότων όμως και όχι φαντασιώσεων.

Γιά τούς ήθοποιούς μπορεί νά τεθεί

τό ερώτημα: 'Επαγγελματίες είναι οι άνθρωποι, μπορούν να άρνηθούν για ιδεολογικούς λόγους ρόλο πού δέν τούς έκφράζει; 'Υπάρχουν κάποια όρια στό θέμα αυτό; 'Ασφαλώς καί υπάρχουν. Χριστιανός ήθοποιός δέν είναι δυνατόν να ανάλαβει ρόλο σέ παραγωγή βλάσφημη κατά του Χριστού.

Τόν τελευταίο καιρό στή χώρα μας άπασχόλησαν κοινό καί κριτικούς δύο παραγωγές, κινηματογραφική καί τηλεοπτική αντίστοιχα. Στήν πρώτη προβλήθηκε ό βίος του άγιου Νεκταρίου. Στή δεύτερη προβάλλεται ως σειρά ό βίος του άγιου Παΐσιου. Παρά τήν πανδημία, ή προσέλευση στους κινηματογράφους ύπήρξε, κατά γενική παραδοχή, έντυπωσιακή. 'Εντυπωσιακότερη είναι ή τηλεθέαση τών πρώτων επεισοδίων τής δεύτερης.

'Η κινηματογραφική παραγωγή δέχθηκε έντονη τήν κριτική από κάποιους κριτικούς του κινηματογράφου. Τόνισαν ότι αυτή γίνεται άποκλειστικά καί μόνο από τή σκοπιά τής τέχνης του κινηματογράφου. 'Απάντησε ό καταξιωμένος σκηνοθέτης πολλών αξιόλογων ταινιών, 'Ιωάννης Σμαραγδής: «'Ηρθε ή ώρα, οι μολυσμένες πένες να προσπαθήσουν να λερώσουν τήν έξαιρετη καί "φωτεινή" ταινία Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, οι έγκατοικούντες στό σκοτεινό "ύπόγειο" τής ανθρώπινης ύπαρξης, συνειδητοί προπαγανδιστές καί έκφραστες τής άθεΐας καί τής άντιπνευματικότητας». Ποιόν θά πιστέψει ό άναγνώστης; 'Ασφαλώς, έξαρτάται από τήν κοσμοαντίληψη του καθενός μας.

Στήν προβολή τής σειράς για τόν άγιο Παΐσιο άντέδρασε μέ άνάρτηση στά μέσα κοινωνικής δικτύωσης, άγνωστος στό κοινό, πριν από τή συμμετοχή του σέ «ιστορική» σειρά τηλεοπτικού σταθμού, πού είχε προκαλέσει έντονες άντιδράσεις για

τήν προσπάθεια άποδόμησης τής ιστορίας του 1821. Αύτός όμως άμείφθηκε, πέραν τών άλλων, μέ τό να έκλεγεί καί βουλευτής. 'Εκείνο πού θεωρεί άπαραδέκτο είναι ότι προσφέρεται στό κοινό ως ιστορική σειρά. Για κάποιον άθεο τό θαύμα είναι όντως μή ιστορικό. 'Αλλά οι πιστοί στον Χριστό δέχονται ότι Αύτός είναι ό Θεός τής ιστορίας. Οι άγιοί του, φωτισμένοι από τή θεία χάρη, έχουν τό διορατικό χάρισμα, όπως τό είχε ό άγιος 'Αρσένιος ό καππαδόκης. Τό μαρτυρούσαν οι άποθανόντες συγχωριανοί του καί ό άγιος Παΐσιος τό κατέγραψε στον βίο του ιερέα πού τόν βάπτισε. Καί θά διαλαλούνται αυτά στους αιώνες. Προφανώς, τούς άσκοούντες κριτική για τήν προβολή θεμάτων από τή ζωή τής 'Εκκλησίας, φαίνεται άλλο να ένοχλεί από αυτό πού δηλώνουν ότι τούς ένοχλεί. Πάλι, βέβαια, κάποιοι έκκλησιαστικοί κύκλοι άντέδρασαν κατά τρόπο πού μπορεί να καταστήσει τόν άντιρρησία «ήρωα». 'Από «ήρωες» αυτού του τύπου έχει κατακλυσθεί ή κοινωνία μας! 'Εγώ συνιστώ όλοι να δούν τήν ταινία καί να παρακολουθήσουν τή σειρά, πιστοί καί «άπιστοι». Κάτι θά ώφεληθούν από αυτούς πού κράτησαν τήν πίστη τους, κάτω από σκληρή δουλεία επί όκτώ αιώνες καί δέν υπέκυψαν στό δέλεαρ τών κατακτητών, όπως πολλοί σύγχρονοι 'Ελληνες, οι όποιοι παραμένουν άφωνότεροι ίχθύος μπροστά στην πλημμυρίδα χυδαιότητας, βίας καί τρόμου, πού πλημμυρίζει κάθε οικία.

'Η άπορία μου είναι: Πώς τηλεοπτικός σταθμός, πού δέν διαφέρει από τούς λοιπούς, δέχθηκε να προβάλλει τή σειρά; Εύχομαι να βρει μιμητές, όποιο καί αν είναι τό κίνητρό του! 'Ο λαός μας έχει μεγάλη άνάγκη.

Άπ. Παπαδημητρίου

Λαμποκοποῦν οἱ γειτονιές
κι ἡ ἀγάπη μέσ στά σπίτια,
ὁ Ἀπρίλης, ἡ Ἀνάσταση,
κι ὄλ' ἡ χαρά στά στήδια.
«Χριστός Ἀνέστη» ἀντιλαλοῦν
λουλουδιασμένες οἱ καρδιές,
«Χριστός Ἀνέστη» καί σκιρτοῦν
λευτερωμένες οἱ ψυχές.

E.B.